

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEK FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Szerkeszti

BUND KÁROLY,

a F. J. r. l., egyesületi titkár.

1908. év, június hó 15.

XII. FÜZET.

XLVII-ik évfolyam.

Megjelenik minden hónap 1. és 15-ik napján.

Ára egy évre azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évdíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek tára stb.), valamint a hirdetések (állandó melléklet) és az időközönként a laphoz fűzött, műnyomópapíron készült képek az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám

(Telefon : 37—22)

A lapnak legkésőbb minden hónap 5. és 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatio” teendő.

“Pátria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása Budapest, Üllői-ut 25.

Munkatársaink tájékozásául! Az „Erdészeti Lapok” közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat, valamint felvesszük az erdészetet közelről érdeklő s azzal mintegy rokoni kötelekben lévő vadászati ügyeket is.

Írói tiszteletdíj: Egy nyomtatott ivnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K., ha az átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 24—40 K., oly fordításért, mely átdolgozást igényel 16—24 K.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes félívekre, s ilyeneken is csak az egyik oldalra, törött alakban írják. A cikkekhez tartozó rajzokat sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvételni kívánja. Ugyanilyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlennyomatokat* is készített a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) 30 példány után 16 oldalas ivenként 7 K., 50 példány után 8, 100 példány után 10 K.

Borítékkal ellátva, a különlenyomatok előállítás 30 példánynál 3 K. 60 fill., 50 példánynál 4 K.-val, 100 példánynál 5 K.-val többbe kerül.

EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhetvén meg *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) a következő művek rendelhetők meg:

- ERDÉSZETI LAPOK.** Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkesztő *Bund Károly*. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.
- AZ ERDÉSZETI ZSEBNAPTÁR 1908. ÉVI (27.) ÉVFOLYAMA.** Ára egyesületi tagoknak 2 K., másoknak 3 K. Árát legczélszerűbb *45 f. postaköltséggel együtt előre beküldeni*, mert az utánvét aránytalanul drágítja a postaköltséget.
- AZ ERDŐÓR** vagy **AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI KÉRDÉSEKBEK ÉS FELELETEKBEN.** Írta: Bedő Albert. VIII. kiadás, 1902. Ára 6 K. 6 k., 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlva küldetik.
- AZ ERDŐRENDEZÉSTAN KÉZIKÖNYVE.** Írta: bölcszházi Belházy Emil. Ára tagoknak 6 K., nem tagoknak 10 K.
- ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN.** Írta: Fekete Lajos és Mágócsi-Dietz Sándor. I. kötet. Általános növénytan. Teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszer an. Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 18 K.
- A TÖLGY ÉS TENYÉSZTÉSE.** Írta: Fekete Lajos. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 4 K., másoknak 6 K. Kapható a szerzőnél is Sejmeczányán.
- ERDEI FACSEMETÉK NEVELÉSE.** Írta: Tomcsányi Gusztáv. Ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 4 K.; 4 K. 45 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik.

ERDÉSZETI LAPOK

XLVII. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

12. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☞ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz., II. em.

☞ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének. ☞

(Telefon: 37—22.)

A kincstári erdők üzemtervének, nyilvántartásának és revíziójának új alakjáról.

Örömmel üdvözöltem az új utasítást egyrészt, mert általa szentesítést nyert az eddigelé csak szokáson s hallgatólagos jóváhagyáson alapuló egyszerűbb eljárásunk, másrészt, mert a régiebb utasításokkal szemben nagy haladást látok benne. Eleinte azt gondoltam, hogy helyesebb lett volna, ha a régiebb alaknak hogy úgy mondjam megfoltozása helyett egészen új s nemcsak az alakra, hanem az erdőrendezés egész anyagára kiterjeszkedő utasítás látott volna napvilágot, most azonban már helyesebbnek vélem a történt megoldást, mert a gazdálkodásunk csak most kezd a saját lábán járni s ezzel összefüggésben erdőrendezésünkre vonatkozó nézeteink is csak most kezdenek irányt venni, tisztulni, de a megállapodástól még távol vannak.

Ha az utasítást Muzsnay Géza szőnyegre nem hozta volna (E. L. 1908-iki I—III. füzet), egyelőre hallgattam volna én is róla, így azonban annál is inkább, mert cikkének legvégén ő is csak átmenetinek tekinti a mostani formát: szinte szükségesnek vélem, hogy minél többen hozzászóljunk, hogy annak idejére megállapodott elvek és forma alapján készülhessen el a leendő belterjes (házilag) gazdálkodásunknak megfelelő, gyökeresen új erdőren-

dezési utasítás. Muzsnay ugyan említi, hogy az utasítás tervezetének tárgyalásánál jelen volt mindegyik kincstári erdőrendező, de egészen más az, ha valaminek csak a terve van meg főbb vonásokban s az ember ahhoz sem áttanulmányozás után, hanem csak rögtönözve szól s más az, ha már a gyakorlatban részben ki is próbálta. Némelyek ezt az általam való kipróbálást talán nagyon is rövid ideig tartónak fogják ítélni. Szolgáljon ezeknek felvilágosításul, hogy én mindezekkel már régen és behatóan foglalkozom s hogy hamar történő hozzászólásommal az is a célom, hogy az utasítást szaktársaim ne csak egy nézőpontból lássák, hanem más felfogás nyomán is tanulmányozzák, vizsgálják, előnyeit és hátrányait kitapasztalják, mert a helyes, a megfelelő csak az ellentétek szembeállítására révén juthat biztos talajára.

Szükségesnek látom az utasításnak tárgyalását azért is, mert a gazdálkodás rohamos léptekkel halad s szerintem az erdőrendezésnek nem annyira a már meglévő gazdálkodás után, hanem iránytmutatólag inkább előtte kell járnia, pedig ha nem igyekszünk, elmaradunk. Ujabban éppen e lapok hasábjain számottevő szakemberek ugyanis szemére szokták vetegetni a kincstári erdőrendezőségeknek, hogy a belterjes gazdálkodás, kiváltképpen az áterdőlés újabb módu kivitelének útját állják. Rosszuleső nyilatkozatok ezek s nem is általánosíthatók, de aki nincs beavatva, az az olvasottak után ítél; éppen azért, hogy üzemterveink a gazdálkodást kielégítsék, elül kell haladniok, különben — minthogy csak minden tizedik évben nyernek megújítást — könnyen megtörténhetik, hogy amilyen megfelelőek voltak a félforduló szak elején, éppen annyira elavultakká lesznek a vége felé. Ebben a tíz évi időközben látom a magyarázatát a fenti jelenségnek is; mert igaz, hogy az ezelőtt tíz évvel készült munkáinkban van most már helyét meg nem álló intézkedés, de ezt tudjuk mi is éppen úgy, mint ahogy azok, akik ellenünk felszólalnak, akkor szintén nem tudták, hogy az nem helyes.

Eltértem kissé szorosabb értelemben vett tárgyamtól, de ezzel tartoztam e lap közönsége előtt erdőrendező kartársaimnak s magamnak.

Az utasítás tárgyalásánál megtartom a Muzsnay által követett sorrendet, kijelentvén, hogy a táblázatoknak tárgyalásánál kizárólag

azok hiányaira és hibáira fogok szorítkozni, mert hiszen Muzsnay előnyeiket ugyanis részletesen előadta, meg ezeket inkább tudjuk is.

Szükségesnek vélem megemlíteni azt is, hogy az utasítást nem mint reám nézve rendelet erejével bíró kincstári intézkedést tárgyalom, hanem úgy fogom fel a dolgot — mert úgy is van — hogy *a kincstári erdőrendezés egyszersmind maga a magyar erdőrendezés* s mint ilyen, e lapok hasábjain tárgyilagosan általam is tartózkodás nélkül tárgyalható.

Mielőtt az egyes táblázatokat kezdeném, néhány lényegbe nem vágó (de itt ugyanis inkább az alakról van szó) megjegyzést szurok előre. Egyes táblázatok rovatainak szélessége hol keskenyebb, hol szélesebb, mint amilyen éppen kívántatnék. A táblázatok vízszintes sorköze nem is egészen 1 cm, ez pedig különösen az évfolyamonkénti nyilvántartásoknál (de egyébütt is) kevés, mert az okvetlen előforduló javítgatásra nincs elég hely; 12—13 mm-es sorköz volna a megfelelő. Viszont a részletes erdőleírás sorközei nagyon szélesek; egy oldalra csak kilencz erdőrészlet fér le, holott én a régi, kisebb iven is 15-öt szoktam czélszerűen leírni. Ahol több száz erdőrészletről van szó, nem éppen mellékes, hogy azokat 70—80, vagy csak 40—50 iven tárgyalom-e és keresem, ha valamelyikre szükségem van. Lehet, hogy ez mind csak a nyomda terhére irandó, de megvan.

I. Területkimutatás. A kataszteri és telekkönyvi helyrajzi számoknak bejegyzését az utasítás ugyan helyesen nem teszi kötelezővé, de czélszerűségi szempontból gyakran megtörténik, avagy olyan területeknél, amelyek az erdővel nem függenek össze s így üzemtervi jelzésük nincs is, el is kerülhetetlen, hogy a telekkönyvi és kataszteri helyrajzi számot a területkimutatásba bejegyezzük. Éppen ezért czélszerűnek tartom, ha a telekkönyvi és kataszteri helyrajzi számnak s a községnek minden területkimutatásban ki is nyomtatjuk a rovatját; hely van reá a táblázatban elég.

II. Fatermési táblák. Bármilyen adatokat tartalmazzon is, egy oldalon egymás mellett két (esetleg 3) rovatcsoport, egymás alá pedig két termőhelyi osztály adatai, jól elférnek, úgy hogy egy fanemnek négy (esetleg 6) termőhelyi osztálya — aminél

többre nem igen van szükség — egy lapon van előttünk s a számításoknál nem kell szüntelenül forgatnunk. A rovatok közé célszerűnek vélem a folyó korszaki növekvés $\frac{0}{0}$ -ának fölvételét, aminek akkor vesszük hasznát, ha a részletes főhasználati tervben az 5 évi növedéket hozzá kell adnunk a becsült fatömeghez. A választékok szerint becsült fatömegnek az 5-szörös $\frac{0}{0}$ -al való szorzata ugyanis egyszerre megadja a választékhoz adandó összeget, míg maga a növendék két szorzáson kívül még választékokra is szétosztandó. A fatermési táblában most meglevő hozamszázalék rovat ellenben elhagyható.

III. Részletes erdőleírás. Czélszerűtlennek tartom, hogy a területnek fanemek szerint való részletezése ebben a táblázatban kapott helyet. Az én szemem előtt az lebeg, hogy a fanemeknek és korosztályoknak eloszlását minden revíziónál tüntessük elő, hadd lássuk, hogy az elmúlt félfordulószakban hogy gazdálkodtunk, mennyire iparkodtunk a nemesebb fanemek terjesztése s a korosztályoknak egyenlősítése érdekében? Minthogy azonban a részletes erdőleírást nem állítjuk össze minden tiz (sőt nem is minden 20) évben: a fanemek szerinti területnek e táblázatban való tárgyalása nem lehet célravezető.

A fanemek nevének rovatfeje ebben, de valamennyi táblázatban is üres, aminek az lesz az eredménye, hogy ahány hatóság, annyiféleképp különítik el a fanemeket. Szerintem egyenesen szükség van arra, hogy *a fanemek részletezése az összes kincstári erdőkben egyöntetűen történjék*, mert hiszen csak így felelhetünk meg bizonyos kérdésekre (fanemek által elfoglalt terület, fakészlet, kihasznált famennyiség stb.), amelyek minden rendszeres gazdaságban felteendők.

Én a fanemeket *„Fenyő-Tölgy-Bükk, cser és más lombfa”* czímek szerint három rovatban különíteném el mindenütt, akár területről, akár fatömegről van szó. Az utolsó rovatnak kemény és lágy lombfákra való szétválasztása részben az utóbbiak csekély elterjedtsége folytán, részben mert érték szempontjából különösen ujabban s mert a lágy lombfák általában ott fordulnak elő, ahol a fa értékesebb, nincs közöttük különbség — fölösleges fáradság. Másrészt a csernek a bükk mellett való kiírása szükséges, mert

különben pl. a hihasznált fatömeg nyilvántartási bejegyzésénél gyakran belekerülne a nemes tölgyek rovatába, ahová pedig csak növénytanilag, de nem gazdasági szempontból is tartozik.

IV. Korosztályok és hozamszabályozás. Mint már említém, a korosztályok helye e táblázatban nem megfelelő, mert ezt sem állíthatjuk össze olyan időközökben, mint amilyenben a korosztályok feltüntetése kívánatos.

A területnek fanemek szerinti részletezése s a korosztályok (a szokásos rovatok megtoldva a „Felujítási korosztályban levő erdőrészlet és terület“ rovattal) önálló táblázatban együtt volnának tárgyalandók, amely táblázatnak minden revíziónál való összeállítása kötelező volna. A fanemek területének e táblázatban való kitüntetése jóval kevesebb munkával jár, mint első tekintetre látszik s mint a részletes erdőleírás keretében is, mert itt az egy fanemű erdőrészletek területe, de gyakran egész tagok területe is egy tételben írható be. Én ezt a fanem-táblázatot (mert szükségem volt és van rá) a saját jószántomból, kevés fáradsággal mind-egyik kerületembeli erdőgondnokságról összeállíttattam.

IV/a. A korosztályoknak és a hozamszabályozásnak részletezése fanemek szerint. Öt fanem részére szólnak a rovatai, de teljesen meg lehetünk elégedve, ha az ajánlottam három fanem szerint tudjuk a hozamot adandó esetben az egész fordulóra szabályozni.

V. Részletes főhasználati terv. A rovatfej szerint a becsült fatömegből a feldolgozási (termelési) és *szállítási* apadék leütendő s az így maradt mennyiség irandó be. Ezt itt csak megemlítem, hogy később a főhasználatok nyilvántartásánál reámutathassak.

A műfának választékokba való osztásánál ugyancsak a rovatfej a mellmagassági átmérőt teszi irányadóvá. Szerény véleményem szerint ez nem helyes, mert a gyakorlatban, kiváltképpen pedig a kereskedelembe a rudnál vastagabb műfa osztályozásánál vagy a közép vagy pedig a felső átmérő szolgál alapul s nem a mellmagassági.

VI. Részletes előhasználati terv. Czélszerűbbnek látnám, ha ezt mint külön táblázatot beszüntetnénk s ehelyett az előhasználatokat is vagy a főhasználatok táblázatában tárgyalnánk, amely esetben a gyérités és tisztázó vágás a főhasználatok után külön-külön czim alatt önállóan következnek, vagy különállóság ugyan, de ugyanazon nyomtatványon íránk elő. A főhasználatok táblázatában az előhasználati fatömeg választékok és fánemek szerint elkülönítve is ki volna mutatható s egy táblázattal kevesebbünk volna. A fő- és előhasználatnak együttes tárgyalása a kincstári favágatási tervekben máris megvan.

VII. Részletes mellékhasználati terv. Az utasítás szerint ebbe a táblázatba nemcsak az erdő-, hanem az erdőben fekvő egyéb mivelési ághoz tartozó területeken tervezett mellékhasználatok is felveendők, mivel ezeknek a területeknek a használatánál a szomszédos erdőterületre is figyelemmel kell lenni. Ha úgy szólna az utasítás, hogy e tervben elősorolandók azok az egyéb mivelési ághoz tartozó területek is, amelyeken a szomszédos erdőterületre való tekintetből a használat tilos, sok munkától estünk volna el. De hogy a rendelkezés nem így értendő, bizonyossága a mellékhasználatok nyilvántartása, ahol az előirt egyéb területeken foganasított használatok részletenként és évről-évre kimutatandók.

Nem tehetek róla, de én a legjobb igyekezet mellett sem tudom magamévá tenni azt a felfogást, amely szerint előírandó az is, hogy a legelő legeltethető, a rét kaszálható stb. Egyetértek azzal, hogy ezek használatánál tekintettel kell lenni a szomszédos erdőre, de ez megtörténik (legalább itt a szászsebesi kerületben) anélkül is, hogy az üzemterv ezt részletenként előírja. Én az eddig általam készített üzemterveknek és revízióknak leíró részébe erre vonatkozólag csak azt írtam be, hogy: *„A legeltetésre előírt vagy természetöknél fogva egyébként is legeltethető területek közé vagy mellé eső tilosoknak miként való megvédése az erdőgondnok gondja és kötelessége“*. A gondnok aztán, ha valamely terület hasznosításáról van szó, mérlegeli a körülményeket s ha a tilos megvédéséről valamikép (kerítés, áthajtóút nyitása stb., van annak több módja) gondoskodni tud, akkor tervbe veszi a használat

foganatosítását. A terv bekerül az erdőhatósághoz, itt az erdőrendezőséghez s mindez elég biztosíték arra, hogy az erdőre inkább kárral mint haszonnal járó használat ne foganatosíttassék. A bérlet után értékesített területek kétszer is kerülnek ellenőrzés alá. Először a szerződéshez csatolt területkimutatásban s másodszor az évenkénti mellékhasználati tervekben s mindez nem volna elég biztosíték arra, hogy az az itt-ott előforduló néhány terület ha tilalmazandó, hogy tilos is maradjon s emiatt a néhol százsámra menő egyéb területet részletenként kelljen előírni és nyilvántartani? A nem erdőterület erdőfelügyeleti ellenőrzés alá úgy sem tartozik, kezelési szempontból pedig elég ellenőrzés van az üzemterv keretein kívül is.

A legeltetés rovatát kétfelé osztanám s külön rovatba jegyzném a legeltethető erdősült s külön a tisztás területeket. Ez abból a szempontból való áttekintés és ellenőrzés céljára volna szükséges, hogy a többnyire elég területet kitevő erdőtisztások a gazdaság hasznára értékesíttessenek is, ha ennek nem áll útjában semmi.

VIII. Részletes felújítási terv. Ennek a címe „Részletes erdőmivelési terv“-re volna megváltoztatandó nemcsak azért, mert a felújítás fogalma már most sem fedezi mindazt, ami benne van (tisztások beerdősítése, alátelepítés), hanem mert ezt a tervet „A munkálat neme“ és „A telkesítést igénylő terület kiterjedése“ című rovatokkal meg szeretném toldani. Ebben a rovatban aztán nemcsak az erdőterület, hanem egyéb művelési ághoz tartozó területek is szerepelnének. Mennyi vízenyős területünk van, amely lecsapolásra vár; mennyi a borókával benőtt legelőterület; mennyi a zsombék a réteken stb.! Se szeri, se száma azoknak a munkálatoknak, amelyek telkesítés címen egy kalap alá vonhatók s minderről eddig semmiféle tervünk nincsen. Ujabbán a havasgazdálkodás keretében történik ugyan gondoskodás telkesítő munkálatokról is, de az üzemterv nemcsak az erdő terve, hanem az erdőgazdaság terve s ha az egyéb területek *használat*a beletartozik az üzemtervbe, természetes, hogy legalább azoknak a telkesítés fogalma alá tartozó munkálatainak is ide kell tartozniok.

IX. Nyilvántartási jegyzőkönyv. Ennek intézkedés és fogatosság rovata az egész vezetést nehézkessé teszi, de meg nem is igen szoktuk ezeknek a rovatfejeknek megfelelően beírni az adatokat. „Sorszám (s nem a németből fordított folyó szám), Hő és nap, Tárgy, Elintézés“ rovatok jobban megfelelének a gyakorlatnak.

X. Területek nyilvántartása. Jobbnak tartom a régi mintát, ahol a szaporodás és apadás külön lapon vezetetik. Az egy lapra való jegyzésnél, még ha az apadást színes tintával írjuk is be, nem olyan átnézetes a nyilvántartás, nehézkesebb az egyfajta területek összefoglalása stb. A területek nyilvántartásába úgy is kevés a bejegyezni valónk s így ennek mennyisége nem kívánja, hogy az adatokat összeszorítsuk, de másrészt a területben történt változások olyan fontosak, hogy ezek pontos, lehető részletes és átnézetes nyilvántartása érdekében nem szabad sem a fáradságot s még kevésbé a papírt sajnálnunk.

Az erdőterületnek változását erdősült és tisztás szerint elkülönítve eddig sem igen vezettük s így, hogy ez az elkülönítés elmaradt, helyes. Ezzel szemben azonban kiegészítendőek volnának a rovatok: legelőül a „Sorszám“, a „Területváltozás leírása“ után „A terület üzemtervi megjelölése“ s a kiterjesztett iv jobb oldalán az „Apadás“ rovatcsoport után a „Telekkönyvi és kataszteri helyrajzi szám és község“ rovatokkal. A sorszám a változást leíró, abban a rovatban egymással összeolvadó tételeket választja el egymástól s a rend és hivatkozás kedvéért is szükséges. Az üzemtervi megjelöléseket eddig is beírtuk, de nem lévén külön helye vagy a változás leírására szolgáló vagy a megjegyzés rovatba. A telekkönyvi és kataszteri helyrajzi szám és község rovat részint már az I. táblázatnál mondott okból szükséges, részint azért, hogy a területváltozás bejegyzését mind a telekkönyvnél, mind pedig a kataszternél ellenőrizzük, mit, ha e kétféle helyrajzi számmal nem törődünk, a hivatalos eljárás tömkelegében könnyen elmellőzünk. A területváltozásoknál az az eset, hogy az üzemtervi területet a telekkönyvi és kataszterivel nem tudjuk összeegyeztetni, nem fordulhat elő, mert ezt itt akár jól, akár rosszul, de meg kell tennünk. Mindez azokra az esetekre szól, amelyeknél

a terület tulajdonjogában történik változás, míg csak a miveltési ágakban beálló változásoknál a célszerűség szerint cselekszünk.

A nyilvántartás következő XI—XVII. táblázatainak nemcsak alaki berendezésével, de azokkal az alapelvekkel sem értek egyet, amelyekeken azok felépültek. Ezeknek a táblázatoknak kettős feladatuk van. *Egyik a gazdálkodásnak az előírással kapcsolatos nyilvántartása, ellenőrzése és a félfordulószerző végén való számotadás; másik a folytatott gazdálkodás tényleges eredményeinek összegyűjtése.* Az első feladatnak az utasítás táblázatai kétszeresen is megfelelnek (mind az erdőrészteltek, mind az évfolyamonkénti részek erdőrészteltek szerint ellenőrzik a gazdálkodást), míg a másik feladatnak kielégítően egyszer sem tesznek eleget. Az adatgyűjtés szempontjából e táblázatok — hogy úgy mondjam — éppen visszafelé menő irányzatúak. Azok az adatok, amelyek rendszeres erdőgazdaságban össze volnának gyűjtendőek, inkább az erdőrészteltek szerinti nyilvántartásokban vannak részletezve s nem az évfolyamonkénti részekben, az erdőrészteltek szerinti táblázatok azonban már természetök szerint is ahelyett, hogy összegyűjtenék, inkább szétszórják az adatokat. A tíz év végén megtörténik ugyan az adatoknak az évfolyamonkénti részekben való összefoglalása, de hiányosan. De kérdem most már, hogy miért szórtuk előbb széjjel az adatokat, hogy aztán összegyűjtsük, holott egyenesen is összegyűjthettük volna s másrészt minek gyűjtöttük az évfolyamonkénti részbe össze nem vont adatokat, ha széjjel hagyjuk az erdőrésztelteknél? Ha ehhez hozzáfűzöm még azt is, hogy az erdőrészteltekhez beírt adatok a legtöbb esetben tulajdonképpen nem is az erdőrészteli, hanem átlagos adatok, amelyeket erdőrésztelcsoportok adataiból nagy munkával járó arányos osztás útján kaptunk, akkor még kevesebb értelmét találok az erdőrészteltek szerinti nyilvántartási táblázatoknak — s ráadásul mit csinálunk? Nem elégszünk meg azzal az ellenőrzéssel, amelyet az előírásnak a fogantatással való szembeállításával az évfolyamonkénti részben erdőrésztelenként szemünk elé tár, hanem az előírást még részletesebben szembeállítjuk az erdőrészteltek szerinti táblázatban is ezekkel a többnyire számítás útján nyert átlagos adatokkal. De munkának is elég munka ezeknek az erdőrészteltek szerinti előírásoknak kétszeres (s másodszor még részle-

tesebb) bejegyzése. Nyilvántartásainkat éppen ezek az erdő-részletek szerinti részek teszik olyan vastagokká, magát a nyilvántartás vezetését nehezessé s terhessé, ami miatt a kezelők szinte fáznak tőle, ahelyett hogy szeretnék.

Minél jobban belemélyedek e táblázatok taglalásába, annál erősebb gyökeret ver bennem az a meggyőződés, hogy *üzem-nyilvántartásunk csak akkor felelhet meg tökéletesen céljának, ha az ellenőrzést az adatgyűjtéstől teljesen különválasztjuk*. Nem munkaszaporítás lenne ez, hanem apasztás. Az évfolyamonkénti részek (mint később látjuk, a mellékhasználatokénak kivételével) megmaradnának ellenőrzőknek, az erdőrészletek szerintiek pedig felváltanák ez adatgyűjtők, ahol az előirással egyáltalán nem törődünk s az adatokat nem osztogatjuk szét minden áron, hanem általában úgy vezetjük be, amint az erdőből kapjuk. Az adatgyűjtő táblázatokról később még lesz szó; előbb lássuk folytatólág az utasítás táblázatait.

XI. és XII. Főhasználatok nyilvántartása erdőrészletek és évfolyamok szerint. Már a részletes főhasználati tervnél felhívtam a figyelmet arra, hogy ennek rovatfeje szerint a becsült fatömegből a szállítási apadék is leütendő s az így nyert mennyiség irandó be kihasználhatónak. Ebből azt a törekvést olvasom ki, hogy előírásban is s ekkor természetesen a nyilvántartásban is az a fatömeg szerepeljen, amely piacra került, amelyért a pénz befolyik. A nyilvántartás ezzel szemben azonban mindenütt a „kihasználtatott“ kifejezést használja, ami alatt általában a termelt fatömeget értjük. De tegyük fel, hogy mindenki, aki bejegyez a nyilvántartásba, belemélyed a dolgába s ha látja, hogy az erdőrészletek szerinti részben „Kihasználásra előíratott“ van a rovatfejben, a tervből pedig tudja, hogy ez az előírt fa a szállítási apadék leütésével értendő, akkor kihasznált fának is illet fog bejegyezni. A nyilvántartás okoskodással ide vezetne, de ott van a nyilvántartási segédnapló, amely elvitázhatlanul azt mondja, hogy a termelt famennyiség irandó be.

Ezt a nyilvántartási segédnaplót ugyanis az erdőgondnokságok vezetik az anyagszámadással kapcsolatosan. Az anyagszámadásba bevételezik az ellenőrigleg számbavett, termelt fát s ugyanekkor

erre való hivatkozással bejegyezzük a segédnaplóba is, ahová a „termelés címét“ is odairják.

Ilyen módon más fatömeg szerepel az előírásban, mint amelyet vele a nyilvántartásban szembeállítunk. Mit tegyünk már most? Leüssük-e a szállítási apadékot is, de mindenütt vagy pedig sehol sem? Én azt mondom, hogy sehol se üssük le, legelső sorban azért, mert mindig és mindenütt szállítási apadékunk nincs is (ha az erdőben adjuk el a termelt fát), míg termelési apadékunk kivételes esetektől (tövön való faárverés kicsiben) eltekintve mindig van. Erre ugyan az lehet a válasz, hogy ahol nincs szállítási apadék, ott ne is üssük le a tervben sem, de tíz évvel előbb ki tudná azt bizonyosan megmondani, hogy ahol most van, ott lesz is. Azt is mondhatja valaki, hogy az utasítást nem betű szerint kell végrehajtani, hanem a helyi viszonyok szerint. Ez esetben is helyesebbnek látnám, ha az volna az utasításban, ami mindenütt végrehajtható s a többit a helyi viszonyok szerint tennénk hozzá.

Az évenkénti favágatási tervek, terület szerinti eladásnál a külön készülő becslési kimutatás stb., mindmégannyi helyek, ahol a becsült fatömeget a körülményeknek megfelelően módosíthatjuk.

Felteszem azonban azt is, hogy az utasítás e tekintetben nem enged kitérést s feltétlenül megkívánja a szállítási apadék leütését vagy világosabban szólva nem a termelt, hanem az eladott famennyiség bejegyzését. Lássuk mint hajtható ez végre? Példákat adok elő a gyakorlatból: A zalatnai erdőgondnokság Fenes völgyének két vágássorozatából a fenesi raktárakba usztatják a fát. Innen egy része a zalatnai szénkéneggyárba, másik része a gyulafehérvári faraktárba jut s itt is, ott is összekerül más vágássorozatbeli, sőt más üzemosztálybeli fával. Ebből a tömkelegből bajos volna még kiszámítani is, hogy az egyes erdőrészetek fája mennyi, mert egyik helyen usztatnak, a másikon csak fuvaroznak, az usztatott fa közé néha a múlt évi termelésből ottmaradt is vegyül stb. Másik három erdőgondnokságnak rönkfája együtt szokott leuszni a Sebes folyón s a fűrészrakodón egybevegyülve szokott átadatni a vevőnek. De nemcsak itt, hanem egyebütt is mindennapi eset, hogy az eladás alá kerülő fa már nagyon is sokféle helyről származó tömeg. Előfordul viszont az is, hogy ugyanannak az erdőrészetnek fáját részben az erdőben adjuk el,

részben fuvarozás után raktárból. Szóval, minél messzebb távolodunk az erdőtől, annál jobban elvesz az erdőrésztlet fája.

Azt mondhatja valaki, hogy a tengelyen való szállításnál úgy sem igen van apadék s így ez nem okoz fejtörést. A tengelyen ugyan nincsen, de van a fel- és lerakásnál s ha lényegileg nem is, de szám szerint apadék az a különbség is, ami az erdőbeli — a termelő által csak kényszer folytán tömör — s a raktárbeli választékolt és gondos rakásolás között van.

Nagy hátrány háramolnék a nyilvántartásra az eladott fa bevezetéséből azáltal is, hogy a fa sokkal később kerülne elkönyvelésre, mintha a termeltet írjuk be, ami közbe-közbe zavart is okozna, a rendnek pedig mindenképpen hátrányára szolgálna. Törekvésnek szép lehet, ha az eladott fát iparkodunk mint kihasználtat nyilvántartásunkba vezetni, de azt hiszem hiába való igyekezet.

XIII. és XIV. Előhasználatok nyilvántartása erdőrésztletek és évfolyamok szerint. Miként a tervnél, úgy a nyilvántartásnál is megfelelőbbnek látnám, ha az előhasználatok a főhasználatok nyilvántartása évfolyamonkénti részének nyomtatványán vezetett-nének. Ez esetben természetesen áterdőlés és tisztázó vágás egymás után tárgyalatnának. Az esetleges előhasználat czímen kihasznált fatömegnek ellenőrzés szempontjából való nyilvántartása nem szükséges s így az ilyen fa csakis az adatgyűjtő táblázatba kerülne be.

Pénz sem a fő-, sem az előhasználatok nyilvántartásában egyáltalán nem szerepelne, csak az adatgyűjtőben.

XV. Mellékhasználatok nyilvántartása. A nem erdőterületek használatának előírásáról a terv tárgyalásánál már szóltam. Éppen úgy fölöslegesnek tartom ezek használatának részletenként való nyilvántartását is.

A használatok foganatosítását két szempontból ellenőrizzük. Az egyik az, hogy engedély nélkül ne foganatosíttassék az, ami nincs előírva; a másik pedig, hogy mindaz hasznosíttassék, amiből a gazdaságnak okszerű jövedelme lehet. Talán ez a második szempont az, ami a nem erdőterületek részletenként való nyilvántartására vezetett? Mindkét célét elérhetjük más uton-módon is, ennek megvilágítására azonban a nyilvántartás köréből kissé ki kell lépnem.

A favágatási tervhez hasonlóan a mellékhasználatokról is készítenek az erdőgondnokságok évenkénti terveket, amelyeknek az üzemterv alapján való megvizsgálása az erdőrendezőségek kötelessége. Ebben a tervben részletesen elő van sorolva minden művelési ághoz tartozó terület, kezünkben van tehát annak ellenőrzése, hogy tiltott használat ne történjék. Ezek az évenkénti használati tervek azonban azt a másik célt, hogy t. i. minden értékesíthessék ami arra való, nem szolgálják, mert bennök a területek csak a használat minősége szerint (legeltetés, makkoltatás stb.) vannak elkülönítve, de művelési ág szerint nincsenek. Ha ebből a tervből meg akarjuk állapítani azt, hogy a legeltetésre fölvetett területek között mennyi a legelő s hogy mennyi és melyik az a legelő, ami a tervben nem szerepel, rendkívül nagy munkával jár (próbáltam), amire többnyire nincs is időnk. Ezt tapasztalva az évi mellékhasználati tervek részére más nyomtatványt szerkesztettem, amely kiterjesztett közönséges nagyságu íven a következő rovatokat tartalmazza:

Tételszám.

A vonatkozó erdőhatósági rendelet száma.

Az értékesítés módja.

Bérletnél a lejárat ideje.

A terület helyi elnevezése.

Telekkönyvi } helyrajzi szám (csak ott irandó be, ahol

Kataszteri } üzemtervi megjelölés nincsen).

Megjegyzés (az iv balfelének utolsó rovata).

Üzemtervi } Üzemosztály
megjelölés } Vágássorozat és tag
Erdőrészlet vagy egyéb terület.

Üzemterv szerinti minősítés és terület	{	Erdőterület	{	erdősült	}	} kataszteri hold
			{	tisztás		
		Nem erdő- terület	{	ház és kert		
			{	szántó		
		rét				
		legelő és havasi legelő				
		Terméketlen				
		Összesen				

Befolyó pénzösszeg vagy érték — K — f.

Az első rovatba beírom először a legeltetést s mellé a második rovatba a mivelési ágak nevét egymás alá külön-külön sorba. Így teszek a többi használattal is, azt a mivelési ágat magától értetődőleg kihagyván, amelyen az nem foganatosítható. Az így előkészített nyilvántartásba (adatgyűjtőbe) az évi mellékhasználati tervből s az azt az év végén kiegészítő jelentésből beírom az adatokat.

Ebben a táblázatban annyi sorban, ahány mivelési ághoz tartozó területen történik a használat, a tíz év mindegyikére vonatkozólag egyszerre előttem van, hogy pl. hány hold erdőszült, tisztás stb. vagy erdő- és nem erdőterületen történt legeltetés, mennyi az ezért évente befolyt pénz stb. De kevés fáradsággal „Pénzért értékesített” és „Házi (kincstári) czélokra szolgált” czim szerint minden használatnemet kétfelé is választhatunk s akkor még többet tudunk meg. Így volna kétfelé választandó minden használat az évi mellékhasználati tervben is.

Az üzemtervi előírástól eltérőleg, külön engedély alapján foganatosított mellékhasználatot feljegyezzük a nyilvántartási jegyzőkönyvbe, a most tárgyalt táblázatban azonban felesleges a többi területtől különválasztanunk.

Különleges használatokat, mint amilyen pl. luczfialatosoknak a gyom ellen juhokkal való legeltetése, a többi használat között vagy után külön czimen írunk be.

A minden félfordulószak végén összevont adatokat ugyanezen táblázatnak egy oldalán (100 éves fordulónál) az egész fordulóra a leírt részletességgel összeírhatjuk.

Ezzel szemben az utasítás nyilvántartásából alig tudunk meg valamit; beléje a pénz is csak úgy mellékesen kerül az egyik sarokba.

XVI. és XVII. Felujítások nyilvántartása erdőrésztetek és évfolyamok szerint. Én az erdősitéseket három csoportba sorozom: 1. *Előírt erdősitések*, amelyek az üzemterv részletes tervében erdőrésztetenként vannak előírva. 2. *Időközben szükségessé vált erdősitések*. Ezek közé tartozik: ha természetes felujulásra előírt terület mesterséges uton erdősitendő be; ha mesterséges erdősitésre előírt területet mesterséges uton erdősitettünk

be, de az részben vagy egészben nem sikerült s ez a nem sikerült rész újból teljesítendő; ha előírástól eltérőleg kihasznált terület mesterséges uton újítandó fel s végül ha égés vagy bármi más ok miatt valamely mesterséges erdősítés időközben *szükségessé* válik. 3. *Soron kívül teljesített erdősítések*, amelyek sem előírva nincsenek, sem a folyó félfordulószakban való teljesítésüket nem kívánja semmiféle ok.

Akármelyik részét tekintjük is az üzemnyilvántartásnak, annak vezetése szerintem csak akkor helyes, ha *egyezik az erdőbeli állapottal*, ha annak hű tükre.

Ha tehát valamely erdősítés időközben szükségessé válik, ezt meg kell mutatnia az erdősítések nyilvántartásának is, benne elő kell írva lennie.

Az utasítás nyilvántartása (az évfolyamonkénti, ahol a mérleget készítjük) ezt az előírást nem kívánja, de lehetővé sem teszi s így szerény véleményem szerint nem helyes alapon áll. E mellett a nyilvántartás mellett akárhányszor megtörténhetik, hogy az évi mérleg nem mutat hátramaradást (esetleg még több erdősítést fog mutatni), holott az erdőben száz hold számra van az olyan terület, amely mint soron kívül kihasznált vagy leégett, avagy a folyó félfordulószakban már teljesített, de nem sikerült erdősítés stb. erdősítésre vár.

E nyilvántartás, hogy úgy mondjam, egyenesen a kezelő legjobb indulatára bizza azt, hogy az elő nem irt, de szükséges erdősítésekből mikor és mennyit erdősítsen be, mert kötelességévé csak az előírt erdősítéseknek teljesítése van téve. Ha ezt úgy ahogy egyszer foganatosítja, a nyilvántartásnak, de ezzel együtt az üzemterv követelményeinek is eleget tett. Hogy a revíziónál megállapítjuk a munka sikerét is, az félig elkésett dolog, mert akkor talán már a harmadik kezelővel állunk szemben.

Az utasítás erdősítési nyilvántartása a kincstárnál szokatlan (mondhatom azt is, hogy következtelen) szabadelvűséggel bír. Az én felfogásom ez: Az üzemtervi előírás nem azt jelenti, hogy az erdősítés úgy ahogy egyszer teljesítendő, hanem azt, hogy úgy és addig teljesítendő, amíg az új erdő biztosítva nincs; továbbá hogy ami időközben *szükségessé válik*, annak teljesítése éppen olyan kötelező, mintha az üzemtervben volna előírva. Még

a látszatának sem szabad a nyilvántartásban annak lennie, hogy a kezelő pl. ha soron kívül kihasznált vagy leégett területet erdősít, azt „előíráson felül” teszi vagy ha a saját rossz ültetését „ismétli”, hogy az nem „az előírással szemben” teljesített munkája, mert mindezt az üzemterv nagyon is előírná, ha minden évben volna revízió, így azonban az előírás a nyilvántartás kötelessége.

Ezek az elveken nyugszik az az erdősítési nyilvántartás, melyet e lapok 1903. évi X. füzetének 978. lapján mutattam be s amelyhez most néhány magyarázó szót is fűzök.

Az üzemtervben természetes erdősülésre előírt erdőrészleteket csak azért jegyezzük be, hogy a helyük (soruk) meglegyen, ha időközben mesterséges erdősítés válik bennök szükségessé.

Az évszámok alatt levő „időközben szükségessé vált mesterséges erdősítés” rovatba az ilyen erdősítésnek „előírása” jegyzendő be (az erdőgondnok és az erdőrendezőség kötelessége a nyilvántartási zsebkönyv alapján), ami által az éppen olyan előírt erdősítéssé válik, mintha az üzemtervben volna előírva s a teljesített erdősítéssel is éppen úgy szembe állítandó, mint az eredetileg előírt. Az évenkénti mérleg így hangzik:

Üzemterv szerint erdősítendő (annyiszor az évi kivetés, ahányadik az év, vagy ha nem egyenlők az évi részletek, akkor a félfordulósza-
kak elejétől bezárólag a kérdéses évig esedékes).

Időközben szükségessé vált (a félfordulósza-
kak elejétől mind).
Együttvéve.

Tényleg erdősített (a félfordulósza-
kak elejétől mind).

Tehát { erdősítendő
(esetleg) több erdősítés.

A folyó évben erdősített.

Tehát { több
kevesebb.

A soron kívül teljesített erdősítést csakis „A 10 év együttes eredménye” rovatcsoportnál írjuk be.

Az így vezetett nyilvántartásnak egyeznie kell és lehet az erdőben levő állapottal. Az erdősítések minősítése s maga a nyilvántartás vezetése sokkal egyszerűbb és világosabb, mint az utasításé.

1903 óta néhány itteni erdőgondnokság erdősitését így tartom nyilván s ennél könnyebben vezethető, de egyszersmind — ami fő — a valósággal is egyezőbb nyilvántartást nem kívánok.

Szólni óhajtok még az üzemterv szerint évente mesterséges uton erdősitendő terület kivetéséről.

Előrebocsátok egy szembeszökő példát: A részletes felujtási terv szerint a félfordulószakban mesterséges uton beerdősítendő összesen 100 hold folyó félfordulószaki vágásterület s 150 hold egyéb terület, összesen tehát 250 hold. Az utasítás meg a szokás szerint is tarvágásnál egy-két évi vágásterületet (ahány év mulva t. i. a kihasználást a felujtás követi) leütünk s rendszerint az így maradó mennyiség tizedrésze teszi az évi kivetést. A példánál két évi terület leütése után 80 hold vágás s 150 hold egyéb, együtt 230 hold volna a félfordulószaki s 23 hold az évi erdősitendő terület.

Hogy tisztább legyen a kép, fölteszem, hogy a kihasználás szigorúan az előírás szerint s egyenlő évi részletekben (10 holdjával) történik, úgy hogy az itt való hátramaradás vagy tullépés az erdősités kivetésénél nem játszik közre.

A harmadik évig bezárólag erdősitendő a félfordulószak elejétől összesen 3-szor $23 = 69$ hold, amiből $3 \times 8 = 24$ holdat vágásterület, $3 \times 15 = 45$ holdat pedig egyéb terület adna. A 3-ik évben azonban még csak az első évi vágásunk tiz holdja juthat felujtás alá, tehát 14 holddal kevesebb, mint amennyi a kivetésben van. A 4-ik év kivetésében $4 \times 8 = 32$ holddal szerepel a vágás, tényleg pedig csak az 1-ső és 2-ik évi 20 hold ujitható még fel. A félfordulószak vége felé fokozatosan csökken a különbség s a végén egészen kiegyenlítődik. Hogy az erdősités mégis megtörténhetik 23 holdas egyenlő évi részletekben, az itt látható:

1 év	— hold vágás,	23 hold egyéb,	együtt 23 hold
2 "	— " "	23 " "	" 23 "
3 "	10 " "	13 " "	" 23 "
4 "	10 " "	13 " "	" 23 "
...			
9 "	10 " "	13 " "	" 23 "
10 "	10 " "	13 " "	" 23 "
Összesen 80 hold vágás,		150 hold egyéb,	együtt 230 hold

Ha van annyi erdősitendő egyéb területünk, mint amennyit két évi kivetés tesz, akkor eleget tehetünk az előírásnak, ellenkező esetben azonban megtörténhetik, hogy a nyilvántartás szerint be kellene ültetnünk jókora területet, az erdőben azonban ez nincs sehol.

Miként látjuk, az utasítás ama kívánságának, hogy a fiatalosok kiegészítésével s általában a félfordulószaiki vágáson kívül még előírt többi erdősitéssel siessünk: részben szinte akaratlanul is eleget teszünk.

Végezetül még megjegyzem, hogy az erdősitések nyilvántartásába pénzzadatot éppen úgy nem jegyeznénk be, mint a fahasználatokéba; ez az adatgyűjtőbe tartozik.

Adatgyűjtő táblázatok. Négyet szerkesztettem, amelyek e lapok 1905. évi III. füzetének 271—275. lapján láthatók. Lehet, hogy esetleg majd kibővítésre vagy talán némely rovat elhagyására, szóval némi módosításra szorulnak a kimutatások, főbb vonásokban azonban most is megfelelőeknek látom azokat.

A XVII. és XVIII. üzemtestenként volna vezetendő, amiért is a vágássorozat rovat elé az üzemosztályé még betolandó. A XVII-ben az áterdőlésnél az együttes fatömeg helyett a tőérték rovata volna beteendő. A XVIII-nál az erdősitett területnek vágás, tisztás és fiatalos szerint való részletezése elmaradhatna s ehelyett a telkesítés terjedelme és költsége részére nyitnánk rovatot. A XX-ban a főhasználatok fatömegét elkülöníthetnénk az említettem három fanem s az alkalmazott vágásnem szerint is, míg az üzemterv szerinti évi kivetés (kiadás-t nyomtak) rovata elmaradhat.

Az előhasználatnál az áterdőlést elkülöníthetnénk a többi-től stb.

Ez a behatóbb részletezés egyenesen arra vezet, hogy a félfordulószaik összevont adatait is az egyes évekre szóló adatgyűjtőbe (XVII. és XVIII. táblázat) szedjük össze, a XX. táblázat pedig maradjon tisztán az erdő változó képének feltüntetésére a területkimutatás valamennyi terület-rovatával s esetleg még más rovatall is kibővitve.

A XIX. táblázatra külön is felhivom érdeklődő szaktársaim figyelmét. Az állami költségvetés alaki berendezésében (rovat, alrovat, czim) megvan az a keret, amelybe a gazdálkodás jövedel-

mezőségének adatait összegyűjthetnénk. Ezeket az adatokat erdőhatóságokként most is gyűjtjük s az évi zárószámadásokban megtalálhatjuk; itt azonban nincsenek az erdővel, az üzemterv adataival s így magával a gazdálkodással elég kapcsolatban s emiatt céljainknak nem igen felelnek meg.

A számvevőség annyi mindenféle (köztük fölösleges) könyvet vezet, annyi helyre jegyzi be a kiadásokat és bevételeket, hogy azokat már erdőgondnokságok szerint is följegyezhetné, ami által azok szoros kapcsolatba kerülhetnének az üzemtervvel. Maga a gazdálkodás annyit áldoz a számvevőségi intézményre, a számviteli törvény — hogy úgy mondjam — annyira nyakán ül a kincstári gazdálkodásnak, hogy mellette a gazdálkodásnak a pénzforgalomra, a jövedelmezőségre vonatkozó egyéb kívánságai háttérbe szorulnak, mellőztetnek.

Minél inkább haladunk a belterjes, a házilagos gazdálkodás felé, annál inkább át kell esnie a gazdálkodás súlypontjának a hatóságokról az erdőgondnokságokra s annál nagyobb szüksége lesz annak, hogy a bevételek és kiadások, a jövedelmezőség erdőgondnokságokként is kitűnjék.

Az utasítás tervezetének azon a bizonyos, közös tárgyalásán fölemeltem szerény szavamat a XX. táblázat mellett is, de hasztalanul. Csak én volnék egyedül olyan érzékeny, hogy azokat a revízióval féltetett mult tíz évi tényleges adatokat sajnálom a szemem elől a feledés fátyola alá rejteni? Avagy az erdő fejlődésének és a folytatott gazdálkodásnak képe s utóbbinak pénzbeli eredményei majdan nem fognak senkit sem érdekelni? ... *Béky Albert.*

A gazdasági ügyviteli szabályzatok Esztergom, Győr és Komárom vármegyéiben.

Irta: *Pöschl Ferencz.*

Igen sok ellentétes nézet és vélemény forog a szakemberek között a közös birtokosságok gazdasági ügyviteléről alkotott szabályzatok reális értékéről és nevezetesen arról, hogy hogyan is válik be az életben, ezen közgazdaságilag éppen nem kicsinyel-

hető és végeredményében a kisgazda érdekét és vagyonosodását szolgáló intézkedés.

A vélemények egyrészben a szabályzatokat a mi kulturális állapotainkhoz képest soknak, terjengősnek tartják, másrészben pedig azokat az aprólékos intézkedéseknél kivihetetlennek, mivel hiányzik az intelligens végrehajtó közeg. De kevés kivétellel magát az alapszándékot általánosságban minden szakember üdvösnek ismeri el.

A szaklapokban eddig két teljesen eltérő vélemény jelent meg. holott a kettő között lévő középut itt is az igazi.

Igazán kár, hogy a valóságban észlelt és tárgyilagos ismeretések egyes vármegyéből nincsenek közzétéve, mivel így nemcsak szaktársaink figyelme lenne egyes esetekre felhíva, de a hiányokra felkeltené a figyelmét az illetékes fórumoknak is, úgy hogy tapasztalati adatok alapján a központi irányítás iparkodnék lenyesni, ami felesleges és megszabadítaná az állami erdőtiszteket a felesleges munkától.

Mindennemű szakkérdésre és így ezek között a közbirtokosságok ügykezelésére nézve is, szerény véleményem szerint nagy és jó hatással lenne, végeredményében pedig igen sok üdvös eszmecsere és indítvány szülőhelyévé lenne, ha az egyforma természeti, kulturális és értékesítési viszonyokkal bíró vármegyéből a szomszédosak az egész országban hivatalból összecsoportosíthatnának és az ezen vármegye érdészeti ügyeit intéző állami erdőhivatalok és erdőfelügyelőségek személyzete évenként legalább két ízben összejönne s ott a szőnyegen lévő közérdekű dolgokat megbeszélnek és egyöntetű megállapodásra jutva, a fontosabb teendők kivételében egyöntetűséget és egyszerűséget tudnának életbe léptetni.

Ahol már a helyi erdészeti egyesületek megvannak, ott ha a plénum előtt nem is, de ezenkívül bizonyára megvitatják szaktársaink az egyes közérdekű kérdéseket — de azt hiszem — az általam javasolt és hivatalos minőségű tisztgyűlés jellegű összejöveteleket ezek nem pótolnák.

Az évi tevékenységi jelentésemben már évek óta belefoglalom, hogy a komáromi állami erdőhivatal kerületébe eső birtokosok kezdenek megbarátkozni a gazdasági ügyviteli szabályzatok ren-

delkezéseivel, sőt egyes birtokosságok határozottan ki is fejezték, hogy üdvösnek és szükségesnek tartják.

Nagyon természetes, hogy vannak közös birtokosságok, ahol az a vélemény, hogy a szabályzat az állami hatalom tultengő beavatkozása s így ellene minden eszközzel ellenállanak. Ilyen esetekben még eddig a hivatalból kinevezett elnök működése rendesen elegendő volt a vélemény megváltoztatására.

A szabályzatok összeállítása, azok terjedelmes vagy rövidebb mintájának megállapítása az egyes állami erdőhivatalok főnökei belátásától volt függővé téve, bár az alakuló gyűlésre engedett idő kevés volt arra, hogy az első gyűléseken észlelt hiányok kiküszöböltesse.

De mivel ezen szabályzatok összeállítása igen sok időt kívánt, úgy tudom, hogy az összes állami erdőhivatalok az egész területükre egyféle szabályzat-mintát állapítottak meg és az egyes járási erdőgondnokságok vezetői azután ezeket a birtokosságokkal elfogadtatták.

Szerintem a kifogások legnagyobb része ezen egyféle mintájú szabályzatot éri. Itt Dunántul a nép többé-kevésbbé irni olvasni tudó és intelligens magyar vagy sváb birtokosokból állván, a téli időben előveszi egyik-másik az előre küldött szabályzatot és a gazdakörben olvasgatja. Az alakuló gyűléseken azután előadja észrevételeit és bizony el kell ismerni, hogy sokszor igen helyesen. A dolog lényege hozza magával, hogy nem lehet sokféle mintájú szabályzatot használni, de azt is el kell ismerni, hogy egy kaptafára nem lehet vonni a 6—8 k. holdas kopár és a 600 k. holdas tölgyerdővel rendelkező közös birtokosok vagyongazdálkodását. Amely intézkedések az egyiknek tulterjedelmesek, azok a másikonál talán elégtelenek.

A jogosult birtokosok legtöbbször a kisebb birtokokon szinte gunyos módon bírálja a szabályzat intézkedéseit, a használatok gyakorlására, a termények elárverezésére, a közös munka felosztására, a legeltetésre nézve; de megjegyzés nélkül sehol sem hagyják a tiszta jövedelem felosztásáról szóló rendelkezést, mivel ilyenmel rendelkező birtokosság a komáromi állami erdőhivatal területében összesen 5 van.

Nagyon természetes dolog, hogy az egyszerű földmivesember,

miután az erdőből a fát és a fűvet kihasználta, kilegeltette, ezt nem veszi pénzértéknek, hanem a kivetett járulék befizetését élenken emlegeti.

Megjegyzem, hogy csak azon birtokosoknál van jövedelem-elosztás, ahol nagy a vadászbérlet összege. Ezen vadászati bér pedig igen sok és például a tarjáni volt urbéresek erdejének egy kataszteri holdja után 4 korona 52 fillért tesz ki.

Ezért van olyan urbéres birtokosság is, nevezetesen a szomódi volt urbéresek, ahol a tisztító vágás elhalasztását azon indokolással kérték, hogyha az erdő sűrűsége megszűnik, a vadászbérlő nem fog fizetni többé olyan magas bérösszeget, mint jelenleg. Midőn a helyszínére kiszállottam és az elnököt, aki egyszerű földművesember, korholtam, hogy most már a paraszt is követi a mágnásokat és vadtenyésztő lesz, elővette a noteszát ezt mondotta: kérem a mi erdők kiterjedése ennyi, ezen erdő talajértéke fa nélkül ennyi, 4°/_o-os kamata ennyi, tehát ezen összeget kellene kapnunk mint bevételt a kiadások levonása után. Jelenleg pedig úgy áll a dolog, hogyha felszámítjuk a legeltetést, a vágásbeli fa értékét s ennek ellenében a kiadásokat, úgy a látszólagos 2—3 korona tiszta jövedelem nem valódi jövedelem, mivel a talajérték figyelembe vételével még ráfizetünk 5—6 koronát.

Van azonban olyan birtokosság is, ahol a szabályzatot 30 példányban lemásoltatták és ez közkézen forog.

Iparkodtunk a néppel megértetni, hogy ezen szabályzatok a legnemesebb szándékkal lettek a törvénybe iktatva, hogy a szegény gazdát a vagyonos meg ne károsítsa, hogy ne annak jusson a legnagyobb fa és a legjobb legelő, aki szóval jobban győzi és nagyobb a tekintélye, hanem igazságosan s arányrész szerint. Ma már annyira vagyunk, hogy a jogosultak jegyzékeinek összeállítása és nyilvántartásáért mindenütt kivétel nélkül köszönetet mondanak és a legtöbb helyen már a szabályzatot is kezdik jóindulattal nézni.

Természetesen ez nem jelenti azt, hogy minden a paragrafus szerint megy, hanem igenis azt, hogy mindenütt, ahol van olyan erdőterület, amely a nép szemében is megérdemli az erdő nevet, megtartják a gyűléseket, vezetik a pénztári naplót, működik a faelosztásnál a választmány és az elnök ellenőrzi olykor az erdőszolgát és legtöbb helyen még a költségelőirányzatot is össze-

állítják anélkül, hogy őket erre külön figyelmeztetnénk. Így azt hiszem, hogy idővel a mi, nem tulszigoru közreműködésünkkel majd a theoria mellett kiépül egy praktikus rendszer és 8--10 év múlva majd aprónként minden birtokosságra meg lehet állapítani olyan új szabályzatot, amelyet be is fognak pontosan tartani. Ezért nem szabad elítélni a theoriát s azt, hogy a jelen szabályzatok paragrafusai többet rendelkeznek el, mint amennyi végre is van hajtva.

Érdekes jelenség különösen Komárom vármegyében, hogy a gazdasági ügyviteli szabályzatok záradékaiban foglalt rendelkezések nem kötik le a birtokosságok figyelmét, hanem a vadászati jog bérbeadására vonatkozó rész, a 200 kat. holdnál nagyobb birtokosságoknál élénk megbeszélés tárgyát képezi.

Miután ugyanis megvan a kellő felügyelet, így tulszigorunak tartják azon rendelkezést, hogy míg a községek jogosítva vannak bizonyos esetekben a vadászberletet szabadkézből kiadni; addig ők azt még azon esetben is kötelesek nyilvános árverésen értékesíteni, amidőn a szabadkézből bérbeadás sokkal nagyobb előnyt nyújt. Erre példa merült fel a bokodi volt urbéresgazdánál. A bérbevevő gróf Esterházy Móríc az eddigi bérösszegezen felül még legelőterületet is ajánlott fel, amit pedig más bérlő megadni egyáltalában képtelen és pénzbelileg alig kifejezhető előnyt ad a gazdának. Fellebbezés alatt lévén a bérleti szerződés, bizonytalan, hogy jóvá lesz-e hagyva a szabadkézből történt bérbeadás, melyet még ugyan a szabályzat életbeléptetése előtt kötöttek. Ezért czélszerűnek tartanám a jóváhagyási záradékok ilyen irányú módosítását.

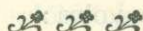
Nem hagyhatom megemlítés nélkül azt sem, hogy a szabályzatokból kifolyólag igen sok a teendője az államí erdőtiszteknek. Irott malaszt marad az egész szabályzat s annak minden rendelkezése, sőt még egy év leforgása után magát a könyvecskét sem lehet megtalálni a községben, ha a királyi erdész nem szorgalmazza és ellenőrzi azok végrehajtását.

Ha az ellenőrzést csak egy kissé is lelkiismeretesen végzi valaki, arra igen sok idő kell.

A gyűléseken való részvétel sok időt köt le, de a fennebbi indok miatt okvetlen szükséges. Hanem a jogosultak jegyzékének

összeállítása és ellenőrzése nemcsak fárasztó, hanem időrabló munka és azt hiszem kevés erdész van, aki helyett ezen munkát elvégezné az elnök és a választmány.

Röviden összefoglalva a fennebbieket, szerény véleményem az, hogy a jelenlegi szabályzatok, ha nem is tökéletesek, de mint-ut-törők igen is jó szolgáltatásokat tesznek s igen jó alapjai lesznek a jövőben készitendő újabb szabályzatoknak és azok sikerét biztosítani fogják, mivel a birtokosságokat már most elkezdik rendhez szoktatni. Ha pedig valamikor megvalósul és törvényynyé válik azon eszme, hogy a közös birtokosságok megszüntetvén, vagyonuk a község vagyonául adassék át, már akkorra a község lakossága meg fogja tanulni egymás jogainak tisztelését és az erdő szeretetét.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

Az Országos Erdészeti Egyesület felterjesztése a földmivelésügyi miniszter urhoz erdőgazdasági tanács szervezése ügyében.

Nagyméltóságú Miniszter Ur!

Egyesületünk igazgató-választmánya Kaán Károly egyesületi tagnak indítványa alapján elhatározta, hogy Nagyméltóságodat országos erdőgazdasági tanács szervezésére felkéri, mely fontos erdőgazdasági kérdésekben véleményező és kezdeményező szereppel támogatná a kormánynak és egyesületünknek működését is. Hazánkban általában véve kevés az érzék az erdőgazdaság és annak nemzetgazdasági hivatása iránt, amelyet kevesen ismernek, minek következtében minduntalan felmerülnek az erdőgazdaság érdekeit sértő és közgazdasági szempontból káros kívánságok, még pedig gyakran oly helyről is, ahol közgazdasági tudást és alapos megfontolást méltán fel lehetne tételezni. Gyakran befolyásos oldalról találkozunk oly törekvésekkel, amelyek csakis a pillanatnyi magánérdekre vezethetők vissza és sokszor egyes vidékek erdőgazdaságának alapjait ássák alá, mint pl. a közelmúltban

az erdőlyrészi arányosításoknál és feltétlen erdőtalajjal bíró erdőbirtokoknak spekulatív célból való felaprózásánál tapasztaltuk. Ide sorolhatók az erdők korlátlan legeltetésére és talajuk feltörésére irányuló törekvések, amelyek legutóbb a nagyváradai gazdagülés alkalmából hangzottak fel és Székelyföldön is mindennapiak. Az ipari érdekeltség részéről is merültek fel oly kívánságok, amelyek az erdőgazdaság érdekeit céltalanul és szükségtelen módon sértették.

Egyfelől az erdőgazdaság legfelsőbb foku érdekképviselője céljából, másfelől közgazdasági tényezőink összhangzó együttműködését előmozdítandó, üdvösnek tartanók oly országos erdőgazdasági tanács létesítését, amelyben az erdőbirtokosok, az erdészeti szakértők és egyes rokon érdekelt szakmák foglalnának helyet és amelynek hivatása volna:

1. véleménynyilvánítás a kormány felhívására, erdőgazdasági kérdésekben;

2. törvénytervezetek elbírálása az ország erdőgazdasági érdekeinek nézőpontjából;

3. a kormány figyelmének felhívása országos, vagy egyes vidékeket érintő nagyobb jelentőségű erdőgazdasági kérdésekre; végül

4. amennyiben a gazdaság kamarák nem kizárólag a mezőgazdaság, hanem egyuttal az erdőgazdasági érdekképviselőre is kiterjedőleg szervezetenének, úgy az országos erdőgazdasági tanács volna hivatott *erdőgazdasági kérdésekre nézve*, mint a mező- és erdőgazdasági kamarák központi szerve működni.

A tanács szervezetére nézve tiszteletteljes javaslatunk a következő: Az országos erdőgazdasági tanács 40 tagból volna alakítandó, kik közül 20 (husz) erdészeti főiskolai képzettségű szakértő. Ez utóbbiak között az erdészeti főiskola 3 taggal, a központi erdészeti kísérleti állomás 1 taggal, egyesületünk pedig 6 taggal szerepelne, míg a többi 10 szakértőt Nagyméltóságod az állam-erdészeti tisztikar és a magánerdőgazdaságok vezető egyéniségei közül szabad választás szerint nevezné ki.

A nem szakértő tanácstagok közé Nagyméltóságod okszerű erdőgazdaságot üző 12 erdőbirtokost nevez ki, kik közül hatot egyesületünk jelöl ki, továbbá 4 fakereskedőt, kik közül kettőt a

Fakereskedők és Faiparosok Országos Egyesülete jelöl ki, 3 faiparost, még pedig egyet a cellulóze-gyártás szakmájából a Gyár-
iparosok Országos Szövetsége, egyet az asztalos- és bútortipar
köréből az Országos Iparegyesület jelölése alapján, a harmadikat
szabad választás szerint a faipar többi szakmáinak képviselői köré-
ből, végül egy építész, a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet
jelölése alapján.

A mező- és erdőgazdasági kamarák felállítása után azok
számához képest úgy a szakértő, mint az erdőbirtokos-tagok egy
részét (esetleg 3 évről 3 évre váltakozva) a kamarák erdőgazda-
sági osztályai jelölnék ki, olyképen azonban, hogy az erdészeti
főiskola és kísérleti állomás fennemlített jelölési jogának teljes
épségben tartása mellett az Országos Erdészeti Egyesületnek
legalább 4 szakértő és 4 erdőbirtokos tanácsstag kijelölésére való
joga tartatnék fenn.

Mély tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy javaslatunkat
bölcс megfontolása tárgyává tenni méltóztassék s amennyiben azt
szintén erdőgazdaságunk érdekeinek megóvása s annak jövőbeli
fejlődése szempontjából üdvösnek itélné, annak megvalósítása
iránt intézkedni kegyeskedjék.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletünk őszinte nyilvá-
nitását.

Budapest 1908.

Bund Károly s. k.
titkár.

Báró Bánffy Dezső s. k.
elnök.

KÜLÖNFÉLÉK.

Statusrendezés. Az állami tisztviselők végleges statusrendezése
a napilapokban megjelent hírek szerint a közelebbi években lesz
fokozatosan keresztülviendő. A főiskolai képzettségű tisztviselőknél
végeredményben a következő arány van tervbe véve az egyes
fizetési osztályok között: V. fizetési osztály 1⁰/₀, VI. f. o. 9⁰/₀,
VII. f. o. 20⁰/₀, VIII. f. o. 25⁰/₀, IX. f. o. 25⁰/₀, X. f. o. 20⁰/₀. Ezen
statusrendezés alól azonban kivételnek azok a tisztviselők, akiknek

jelentékeny mellékjárandóságuk van. Aligha csalódunk, ha e szerint az erdészeti tisztviselők is a „kivételek” közé soroztatnak a fa- és földjárandóság miatt, már pedig ezek értéke nézetünk szerint nem áll arányban az általános statusrendezés útján a nyugdíjba is beszámító illetményeknél nyerhető előnyökkel. Lehet tehát, hogy egy újabb hosszás küzdelem előtt állunk az államerdészeti tisztviselők statusrendezése körül, amelyben azonban mindenekelőtt maguknak az állami tisztviselőknek kell tisztába jönniök az elfoglalandó állásponttal, mert ha pl. arról volna szó, hogy a statusrendezés fejében a mellékilletmények feláldoztassanak, ily irányu kívánságot társadalmi úton is csak az államerdészeti tisztikar, mint olyan, hivatott kifejezésre juttatni, kivüle álló tényezők ez irányban *kezdeményezőleg* fellépni, aligha jogosultak.

A segéderdőőrök és erdőlegények érdekében az Országos Erdészeti Egyesület a közelmúltban felterjesztéssel fordult a földmivelésügyi miniszter urhoz és remélhetőleg nem eredmény nélkül apellál a kisemberek iránt mindig meleg érzéssel viseltető szívéhez. Mert valóban a kincstárnak legmostohábban javadalma-zott alkalmazottjai a segéderdőőrök és erdőlegények, akik 400, illetőleg 500 korona szegődménybérből alig fedezhetik a mai életviszonyok között legszükségesebb életfentartási szükségleteiket. Ezen a szerény béren kívül az erdőlegények még 12 ürm³ tűzifát kapnak házhoz szállítva, a segéderdőőrök ellenben csak tövön kapnak 12 kétfogatu szekér galy- és hulladékfát, amelyet tehát saját költségükön kell termeltetni és sokszor tetemes távolságból hazaszállíttatni. Kincstári lakásban ez alkalmazottaknak csak egy része lakik, a többi lakbérben nem részesül.

Az Országos Erdészeti Egyesület kérelme oda irányul, hogy kincstári erdőkben a védkerületek száma a változott gazdasági viszonyoknak és szándékolt belterjesebb gazdálkodásnak megfelelő módon szaporíttassék és az összes segéderdőőrök, akik az erdőőri szakvizsgát már letették és 24-ik életévüket betöltötték, rendszeresített altiszti állásra neveztessenek ki, mi mellett figyelmet érdemel, hogy ne csupán az erdőőri, hanem a főerdőőri állások is szaporíttassanak.

Hogy pedig a 24-ik évüket még el nem ért, vagy a szak-

vizsga hiánya miatt erdőőrre még ki nem nevezhető egyének jelenlegi mostoha helyzetükből szintén kiemeltessenek, alkalmaztassanak 600 korona rendes fizetés mellett, amely a költségvetésben ne különféle termelési rovatok alatt, hanem a személyi járandóságok rovatán számoltassék el.

Nyugdíjazás tekintetében a segéderdőőrök addig is, amíg a nyugdíjtörvénynek az erdészeti altisztekre vonatkozó, felette hátrányos rendelkezései a törvényhozás útján nem módosíthatnak, az altisztekre vonatkozó szabályok alá vonandók.

A segéderdőőrök (ideértve mindig a mostani erdőlegényeket is) a felterjesztés szerint továbbá a lehetőséghez képest kincstári lakásban részesítendő, illetőleg részükre ilyen építendő, ha pedig kivételesen éppenséggel nem kaphatnának természetbeni lakást, úgy rendszeresíttessék részükre oly lakbér, amely megfelelő lakás bérlésére tényleg elegendő.

Mellékilletményként az Országos Erdészeti Egyesület javaslatba hozott:

1. Két kat. hold illetményföldet, mely nőtlen segéderdőőröknél, ha azt természetben igénybe nem vennék, vagy ha az megfelelő terület hiányában nem volna kiadható, a tényleges átlagos használati értéknek megfelelő összeggel (tehát nem a most megállapított holdankinti 10 koronával) megváltandó.

2. Ugyanoly állatállomány tartására, illetőleg legeltetésére való jogosultságot, mint az altisztek. Ez a kedvezmény a nős segéderdőőrökre szorítkozhatik. Ezzel kapcsolatosan az összes erdészeti altisztekre nézve azt kéri az egyesület, hogy azok ne feltétlenül csakis *erdei* legelőben részesüljenek, hanem ott, ahol az erdő az altiszt lakásától igen távol esik, igen silány legelőt nyújt vagy abban a csekély állatállomány legeltetése is érezhető kárt okoz, az altishti és segéderdőőri személyzet részére szabad gyeplegelő jelöltessék ki.

3. A fájárandóság, hasáb- vagy dorongfa, házhoz szállítva, nőtlen segéderdőőrnél 12, nősnél 18 ürm³-ben állapíttassék meg.

4. Részesíttessék a segéderdőőr is az altisztekre nézve megállapított évi 50 korona ruházati átalányban.

Ezek az Országos Erdészeti Egyesületnek a segéderdőőrök

javadalmozására vonatkozó kívánságai, melyeken kívül azonban a jó altiszti személyzet nevelése érdekében is javaslattal lépett a miniszterium elé, kiindulva abból a tapasztalatból, hogy az erdőlegények és fiatal segéderdőőrök majdnem kivétel nélkül kizárólag irodai munkát teljesítenek, az erdőbe csak ritkán jutnak s ekként a szakiskolán vagy a tankönyvből elsajátított ismereteiket éveken át nem érvényesíthetvén, akkor, amikor azután védkerületet kapnak, szolgálatukat, az erdőt és a gyakorlati gazdaságot nem ismerik és csak hosszabb idő múltán válnak valóban használható altisztekké. Viszont künn a védkerületekben nem egy oly altiszt akad, aki a sok évi nehéz szolgálat által megviselve, a külső szolgálatban már kevésbé felel meg, ellenben az irodában még jó szolgálatot teljesíthetne. Az egyesület úgy véli tehát, hogy a kincstári erdőgazdaságnak javára válnék, ha intézkedés történnék arra, hogy a fiatal erők ne végezzenek kizárólag irodai teendőket, hanem kerületi erdőőrökhöz beosztva, vagy különleges megbízással alkalmat nyerjenek arra, hogy jövőendő hivatásukra gyakorlatilag alaposan előkészüljenek, másfelől, hogy az irodai teendőket, főként a külső szolgálatban megviselt, de egyébként azokra alkalmas idősebb altisztek látnák el.

Nógrádvármegye gazdasági egyesülete és a törvényellenes erdőirtások. A nógrádmegyei gazdasági egyesület múlt hó 15-én Balassagyarmaton tartott közgyűlésén tárgyalásra kerültek a megyében történt törvényellenes erdőirtások is. A „Köztelek”-ben erre vonatkozólag a következőket olvassuk:

„Általános érdeklődés mellett tárgyalta a közgyűlés a birtokparcellázásoknál divó azon visszaélést, mely szerint a spekulánsok a nagyobb birtokok erdőtalaját irtás után mint szántóföldet adják el, a kigazdák jóhiszeműen méregdrágán megveszik és csak midőn használni akarják, akkor tudják meg, hogy azt szántóföldnek nem használhatják, hanem újból be kell erdősíteni. Ezen földuzsora számba menő spekuláció ellen a közgyűlés állást foglalt és utasította az egyesület vezetőségét, hogy ez ügyben irjon át a vármegye alispánjához, kérve, hogy ily esetek előfordultával a legszigorubb megtorló eljárást indítsa meg, a kivágott erdőterületeket pedig azonnal legeltetési tilalom alá vegye.”

Örömmel veszünk tudomást a gazdasági egyesületnek ezen helyes állásfoglalásáról.

Védekezés a fenyőfák tűhullása ellen. Ausztriában történt kísérletezések szerint a *Lophodermium pinastri* gombafaj okozta fenyőtűhullás ellen az egyedül igazán hatásosnak bizonyult védekezési eljárás a rézvegyületekkel való permetezés. Kienitz szerint e tekintetben a következők ajánlatosak:

1. Eredmény csakis egy esztendőnél idősebb erdei fenyőkön várható biztosan. Egyesztendő csometék nem óvhatók meg.
2. A permetezésnek legjobb ideje július 15-ike és augusztus vége között van.
3. Csakis kétszeri időszakos permetezésnek van hatása. A permetezés száraz időjáráskor végezendő, ekkor is a reggeli harmat felszáradása után.
4. A rézvegyületek kifogástalan állapotban készítendőek el és a folyadékban finoman és egyenletesen legyenek elosztva.
5. A permetezendő terület talajáról előzetesen a fűvek és gyomok eltávolítandók.
6. A permetezésekre csupán kétféle készítmény ajánlatos: *a)* bordeaux-i folyadék, frissen oltott mészszel, *b)* burgundi folyadék (rézgalic és szénsavas nátron-oldat). Az előbbi mindenkor frissen készítendő el, sok esetben kedvezőbb hatása van, mint az utóbbinak, mely poralakban van kereskedelmi forgalomban. Mindakét védekezési anyag aránylag nem drága.

Tétényi.

A cserjék életkora. A növények életkorával nemcsak a biológusok, hanem a növényfiziológusok is foglalkoznak, de kell, hogy érdekelje ez az erdészeket is. Az irodalomban azonban leginkább az egyéves, kétéves és az élő lágyszárú növények, továbbá a fás növények közül a fák korára nézve találunk adatokat, ellenben a cserjék korára vonatkozólag alig tudunk valami biztosat. A köztudatban általában el van terjedve az a felfogás, hogy a cserjék hosszú időn át élnek, sőt hogy egyesek tekintélyes kort értek el. Ez a felfogás azonban kevés pontos feljegyzéssel van támogatva. Éppen ezért alkalomszerűnek tartom Kanngieszer-nek*)

*) Dr. Fr. Kanngieszer. Über Lebensdauer der Sträucher. Flora. 97. Band. 1907. 401—420. 1.

a cserjék korára vonatkozó közléséből a minket közelebből érdeklő adatokat közölni.

Közönséges boróka (*Juniperus communis*). Az északi Taunus erdejéből származó 1 m magas cserje törzse 48 mm átmérő mellett 108 évgyűrűt mutatott. Az évgyűrűk átlagos szélessége $\frac{1}{3}$ mm volt. Egy norvégiai példány 33 cm átmérőjű volt és 297 éves. A Kola félszigetéről származó még egészséges törzs 8·3 cm átmérőjű és 544 éves. A hüfpei park (Westfalen) borókája 2·20 m kerületű, 15 m magas; törzse 10 m hosszú. *)

A *törpe boróka* (*Juniperus nana*) az Alpok 2600 m magasságában nőtt és 103 évet ért el. Évgyűrűinek átlagos vastagsága 0·37 mm.

A *rekettye fűz* (*Salix myrsinites*), főtörzse 6·5 cm átmérőjű és 99 évgyűrűjű volt.

A *törpe nyír* (*Betula nana*) Grönland keleti részéből, 80 éves és 6 mm átmérőjű.

• *Közönséges mogyoró* (*Corylus Avellana*), legnagyobb kora Hartig szerint a 100 év. A legtermetesebb és egyuttal legidősebb mogyoró Kleinsechaum mellett van. Törzsének kerülete a talaj közelében 2·8 m, 30 cm magasságban 4 törzsre oszlik, amelyeknek kerülete 65—100 cm közt váltakozik. Minthogy a számítások szerint az évgyűrűk maximális szélessége kedvező talajon nőtt törzsekben 2 mm, ennél fogva ennek a mogyorónak a kora körülbelül 200 évre tehető.

Az *iszalag bércse* (*Clematis vitalba*) legidősebb egyedei 17, 25 és 41 évesek voltak. Az utóbbi 4·5 cm vastag, az évgyűrűk átlagos szélessége 0·41—2·61 mm.

A *közönséges sóska* (*Berberis vulgaris*), 24 éves, a legvastagabb hajtás átmérője 4·8 cm.

A *csikos kecskerágó* (*Evonymus europeus*), vastagsága életének első éveiben évenként 1·5—3 mm-el gyarapodik. Egy 8 éves törzsecske 6·2 cm átmérőjű volt. Pruskau mellett van egy öl törzsű cserje, melynek legerősebb hajtása 1·05 m kerületű. A cserje legalább 100 éves.

*) Gabnay Ferencz: A gyalogfenyőboróka és méretei. Erdészeti Lapok XLIV. évf. 1902. 1415—1419. l.

A *téli magyal* (*Ilex aquifolium*), egyik törzsének kerülete 68 cm és 48 évgyűrűjű volt. Ennek alapján a longuerai-i példányt 120 évre becsülték; ez 1895-ben 1·67 m kerületű volt, 1½ m magasságban; különben magassága 20 m volt. A fangshol-i Penny Hill Park magyal gyepűje (élő sövény) Angolország egyik legnevezetesebb ültetvénye. A parkot ez az 1846-ban ültetett magyal gyepű keríti be, több mint 3 km hosszúságban. A gyepű magassága 10—13 m közt, átmérője 4—5 m közt váltakozik. A legerősebb, 60 éves törzsnek kerülete 60—120 cm.

A *bortermő szőlő* (*Vitis vinifera*) egyik legerősebb tőkéje Kaliforniában van. Tekintélyes szőlőtőke van a cumberlandi Lodge-birtok üvegházában Windsor mellett. III. György király ültette és most 130 éves. A majdnem 1 m átmérőjű tőke alkotta lugas 45 m hosszú. A XV. Lajos ültette fontainebleau-i szőlőtőke is 100 éves lett.

A *kutya benge* (*Rhamnus frangula*) 1·5—2 m magas példányainak kora 16—25 év volt. Az évgyűrűk átlagos szélessége 0·5—2 mm. A legvastagabb törzs 2·5 cm.

A *varjutövis benge* (*Rhamnus cathartica*) két 11 éves 3 m magas és 4·6 cm átmérőjű példányán az évgyűrűk szélessége 2·1 mm volt. Egy 5½ m magas 3·6 cm vastag pedig 30 éves volt. Brauchitschdorf mellett áll egy 3·5 m magas és 83 cm kerületű cserje, melynek kora körülbelül 100 év.

A *télizöld puszpáng* (*Buxus sempervirens*) Diwitzban áll egy 5 m magas, 2 m hosszú törzsű 5 m. átmérőjű koronájú és 39·5 cm kerületű cserje. Wolfstein mellett vannak 100 éves, Rogelinban pedig 130 éves cserjék.

A *fekete mámorka* (*Empetrum nigrum*) az északi fatenyészet határán 79 évet ért meg törzsecskéje, 12·5 cm átmérőjű. Az évgyűrűk átlagos szélessége csak 0·08 mm.

A *bengeképű homoktövis* (*Hippophaë rhamnoides*) Hordacht mellett 60 cm kerületű, Sandbergen Wilhelmshöhe mellett 10·5 m magas és 72 cm kerületű cserjék nőnek.

A *keskenylevelű ezüstfa* (*Elaeagnus angustifolius*) Hildesheim melletti példánya 32 éves és 12 m magas, 35 cm átmérővel.

A *vörösgyűrű som* (*Cornus sanguinea*) Smarteve mellett 38 cm kerületű cserjék állanak, amelyeknek kora 50 év lehe.

A *husos som* (Cornis Mas) Mülthal melletti példánya a tövén 2·5 *m* átmérőjű, kora körülbelül 300 év.

A *repkény borostyán* (Hedera Helix) sok szép és állítólag igen koros példányai ismeretesek, jóllehet korukra nézve nem áll rendelkezésünkre pontos adat. Egyike a legszebb és legterjedelmesebb példányoknak van Jenában, amely ágaival és lombjával 20 *m*² területet borít el. A seebensteini várkastély borostyánja Alsó-Ausztriában törzsén 26 *cm* átmérőjű. Egyik törzsecskéje, illetőleg a tövéből eredő ága 36 *mm* vastag volt és 25 évgyűrűs. Az évgyűrűk átlagos szélessége 0·66 *mm*. Eszerint az anyatörzs körülbelül 200 éves volna. Ha azonban a külső évgyűrűk keskenyebbek, amint rendszerint keskenyebbek is szoktak lenni, úgy kora 400 év volna, amint a hagyomány is állítja.*)

A *rózsák*. A legidősebb, bizonyíthatólag 400 éves rózsató a hildesheimi „ezeréves“ Rosa (canina). Nyolc hajtása közül 1902. évben a legvastagabb 15—16 *cm* kerületű volt. A földbeli tőke 1883. évben 94 *cm* kerületű volt. A lüneburgi „ezeréves“ rózsató hajtásai 18—45 *cm* kerületűek.

A *kökény* (Prunus spinosa) évgyűrűinek átlagos szélessége $\frac{1}{8}$ — $1\frac{1}{2}$ *mm*, magassága pedig $\frac{1}{5}$ —2 *m*. A legkorosabb cserje 47 éves volt.

A *csere galagonya* (Crataegus oxyacantha) 45 éves törzse 15 *cm* átmérőjű volt és így az évgyűrűk átlaga 1·5 *cm* szélesek. Bouquetot-ban van a Rue de la belle épine, egy bibés galagonyáról elnevezve, amely 3·78 *m* magas, törzse 2 *m* hosszú, kerülete 2·21 *m* egy méternyi magasságban. Ennek a fának egy darabja 49 évgyűrűvel bírt, amelyek közepes szélessége 0·7 *mm*, minélfogva a fa körülbelül 500 évre becsülhető. A mecklenburgi Altenhagen falu mellett 10 *m* magas fák állanak, amelyek átlagosan 2·40 *m* kerületűek. Hires a soesti galagonya, amelyet már a XVI. században vén fának emlegetnek és a XIV. században koronája alatt már ünnepeket tartottak. Magassága 7·5 *m*, kerülete 2·5 *m*, törzse 1·5 *m* magas. Koronája $\frac{1}{2}$ ár területet árnyékol be.

*) Dióerdőn, Moson megyében van egy borostyáncserje, amely 15 *m* magasságra kapaszkodik fel, legvastagabb ága 54 *cm* kerületű. Pestí Hírlap 1899 szept. 22.

A *közönséges barkócza* (*Pirus torminalis*) nedves termőhelyen nőtt 45 cm átmérős törzsel bíró egyede nagyon széles 65 évgyűrűvel birt, egy másik 14 m magas, 52 cm átmérős, 140 éves volt. A gramschätzi erdő egyik egyede 23 m magas és 56 cm átmérős törzsszel birt, évgyűrűinek száma 230 volt.

A *rozsdás havasszépe* (*Rhododendron ferrugineum*) legidősebb egyede 46 évet élt és 2 cm átmérős törzset fejlesztett Toblach mellett.

A *borzas havasszépe* (*Rhododendron hirsutum*) Achensee mellett 54 éves volt, szárának átmérője 17 cm.

A *hamvas áfonya* (*Vaccinium uliginosum*) Ferencz József-földről származó egyede 93 évet ért el; évgyűrűinek közepes szélessége 0.032 mm. Kola félszigetéről 59 éves törzset írnak le, amelyen az évgyűrűk szélessége 0.037 mm. A bajor fellápról származó legerősebb példány 1½ cm átmérőjű és 25 éves volt.

A *fekete áfonya* (*Vaccinium Myrtillus*) fateste a hegységben vastagabb és korosabb is, mint a völgyben. A legvastagabb 1⅓ cm és a legidősebb 25 éves.

A *közönséges orgona* (*Syringa vulgaris*) 5 m magas példái állnak Frankfurtban. A legvastagabb átmérője tövén 60, 62, 65 cm.

A *vesszős fagyal* (*Ligustrum vulgare*) 23 éves egyede 4.5 cm átmérőjű volt.

Az *ostormén bangita* (*Viburnum Lantana*) legkorosabb egyede 2.9 cm átmérőjű és 21 éves volt.

A *kánya bangita* (*Viburnum Opulus*) 2.5 m magas hajtása 11 éves, 3.3 cm átmérős volt.

A *fekete bodza* (*Sambucus nigra*) treptowi egyede 1.35 m területű, 7 m magas. A legvastagabb a Tölz melletti, amelynek törzse 1 m magasságban 2.3 m területű. Az évgyűrűk átlagos szélessége 4.1 mm. A legvastagabb törzsek csak 100 évesek voltak.

Ezek a bizonyos tekintetben hiányos adatok is kétségtelenül igazolják, hogy a cserjék bármilyen igénytelenek legyenek is, tekintélyes kort érhetnek el. Azoknak a cserjéknek az élete, amelyek gyökérhajtásokat, járulékos gyökereket fejlesztenek, jóformán határtalan. A cserje életkorának megbecsülésében sem a cserje nagysága, sem a vastagsága nem szolgálhat irányításul. Szerednyei.

Halálozás. Erdődi *Pálffy* János gróf, az Országos Erdészeti Egyesület régi alapító tagja június hó elején Bécsben 79 éves korában elhunyt. A dúsgazdag, de nagy visszavonultságban élő főúr 1829 július hó 29-én született Pozsonyban s ugyanott végezte jogi tanulmányait. Életét birtokai kezelésének és óriási értékű műkincseinek szentelte, amely utóbbiakat végrendeletileg a magyar államra hagyta. Barsban az oszlányi, Nyitrában a bajmóczi, Pozsony-megyében a bazini, béalaházi, szárazpataki, sárfői, királyfai, nyárasdi és vöröskői uradalom vallotta urának. A vöröskői uradalmat 1900-ban ösztöndíjalapítványként a magyar nemzetnek adomá-nyozta.

Lechner Gábor ny. erdőmester (Temesvár), az Országos Erdészeti Egyesület alapító tagja, továbbá

Netsch József, az Osztrák-magyar államvasutttársaság főerdésze (Dognácska) és

Hyross Béla, gróf Almássy Dénes uradalmi erdésze, az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagjai elhunytak.

Béke hamvaikra!

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1908. évi május hóban.

A rövidítések magyarázata:

Alapítványi kamat	ak.
Alapítványi tőketörlesztés	att.
Áltiszti segélyalap	Asa.
Áttűtő bevétel	áb.
Bedő Albert alapítvány	BAA.
Bükküzifa romlása stb.	Btr.
Egyéb bevétel	Egy.
Erdői facsemeték nevelése	Ecs.
Erdészeti építéstan I. rész (középi- téstán) I. kötet	Eép. I. 1.
Erdészeti építéstan I. rész 2. köt.	Eép. I. 2.
Erdészeti építéstan II. rész (Ut-, vasut- és hidépítéstan)	Eép. II.
Erdészeti Öleptan	Egt.
Erdészeti Lapok egyes füzetek	EL.
Erdészeti Növénytan II. rész	Nvt. II.
Erdészeti Nyereségszámítástan	Enyt.
Erdészeti rendeletek tára	Ert.
Erdészeti zsebnaptár	Npt.
„Erdő” című lap	Eld.
Erdőbecsléstan II. kiadás	Ebt.
Erdőértékszámítástan II. kiadás	Eét.
Erdőőr	Eő.
Erdőrendezéstan	Rz.
Erdőrendezéstan (Fekete)	Rzf.
Erdők berendezése	Eb.
Erzsébet királyné alapítvány	E. a.
Értékpapírok kamatai	Ek.

Hazánk házi faipara (Gaul Károly)	H. F.
Értekezések az erdőrendezés köréből	Ée.
Hirdetési díj az E. L.	hd.
Hirdetési díj az „Erdő”-ben	Ehd.
Időközi kamatok (takarékpénztári)	ik.
Kedvezményes lapdíj	kld.
Készpénz alapítvány	k. a.
Külföldi fanemek tenyésztése	Kft.
Lakbér	lb.
Lapdíj (Erd. Lapok)	ld.
Legelő-erdők (Földes J.)	FL.
Legelő erdők berendezése	M. L.
Magyar Erdészeti Oklevéltár	EOT.
Népszerű növénytan	N. Nv. I.
Ő Felsége fénynyomata arczképe	OFa.
Perköltség	Prk.
Postaköltség	pk.
Rendkívüli bevétel	rb.
Szállaló Erdők Berendezése	Szeb.
Számtan erdőőri szakiskolák részére	Sz.
Tagsági díj	td.
Tangens-táblázatok	Tt.
Gr. Tisza Lajos-alapítvány	TLa.
Titkári nyugdíjalap	t. ny. n.
Tölgy és Tenyésztése	Töt.
Vadászati ismeretek kézikönyve	Vik.
Wagner Károly alapítvány	Wka.

	Befizetések K
Alsópián község hd.	18.15
Alsólehotai v. urb hd.	14.15
Alsólendvai urad. hd.	6.15
Buchescu Terentius td.	16.—
Bund Károly t. ny. a.	46.66
dr. Bedő Albert lb. 175.— üb. 3.50	178.50
Gf. Batthyány Elemér ak.	40.—
Binder Béla td.	32.—
ifj. Belházy Gyula td.	53.93
Baumgarten József lb.	210.—
Bund Károly üb.	2.50
Baumann Béla td.	8.—
Bereczky Gyula ak.	15.—
Baumgarten József üb.	1.50
Bán Ferencz Eő. 6.—, pk. —.55	6.55
Beszterczebányai erdőig. hd.	65.90
Brassói g. u. egyház td.	16.—
Brebenár József td.	20.—

Átvitel 750.99

	Befizetések K
Áttétel	750.99
Budapesti Hirlap Eő.	6.—
Bona Endre Kfn. 3.—, pk. —.45	3.45
Brassó város hd.	11.75
Barna Péter npt. 2.—, pk. —.45	2.45
Bustyaházi erdőhiv. hd.	15.55
Bidló Ignác hd.	12.55
Boór Károly	6.—
Beszterczei erdőig. hd.	23.45
Csikszentlélek község hd.	17.35
Chalupecky János td.	8.—
Ifj. Demel Hugó td.	16.—
Dragán Gyula td.	16.—
Dokupil Adolf Ecs. 4.—, Kfn. 4.—, pk. —.45	8.45
Dianovszky Pál ak.	16.—
Dobsina város hd.	35.75
Enyedi János td.	16.—
Egri főkáptalan hd.	5.35

Átvitel 971.09

Befizetések K		Befizetések K	
Áttétel	971.09	Áttétel	1694.80
Fábry Alajos npt.	2.—	Iszapi Gyula td.	16.—
Földhitelintézet ék.	131.80	Illés Vidor td.	16.—
Furmann Antal td.	10.—	Jovics Lázár ak.	8.—
Feketehalom község hd.	11.75	Junghaus E. hd.	91.02
Földmiv. min. Ert. 33.10, pk.		Kecskeméthy Emil dr. lb. 300.—,	
3.53, hd. 27.50	64.13	üb. 1.—	301.—
Fülöp József td.	16.—	Kovács Ferencz lb. 170.—, üb.	
Fenyves Lajos npt. 6.—, pk.		1.—	171.—
—.12	6.12	Kiss Béla Eő. 6.—, pk. —.55	6.55
Ferenczi József npt. 2.—, pk.		Kiss István td.	16.—
—.45	2.45	Kurali János Eő. 6.—, pk. —.55	6.55
Földmivelésügyi min. Ert.	21.80	Karánsebesi vagyonsz. hd.	41.10
Glózer László td.	16.—	Kostiálík István npt. 2.—, pk.	
Gaal Károly lb. 150.—, üb.		—.12	2.12
1.50	151.50	Keresztes János Eő. 6.—, Sz.	
Ifj. Garlathy Oszkár td.	6.—	1.50, pk. 1.—	8.50
Garda János npt. 2.—, pk. —.45	2.45	Kilián Frigyes fle.	2.40
Horváth Viktor td.	28.—	Krippel Móricz td.	16.—
dabasi Halász Géza att. 20.—,		Kolozsvári erdőig. Asa.	9.26
ak. 1.—	21.—	Küzdy Árpád td.	48.—
Hedbawn József td.	4.—	Koppányi Lajos td.	16.—
Héjas Kálmán td.	8.—	Kassa város erdőhiv. Ert. 11.30,	
Harvich Ernő Száb. —.90, fzf.		pk. —.12	11.42
9.—, Kfn. 3.—, Btr. —.60,		Lengyák András npt. 6.—, pk.	
Tt. 1.—, Nt. II. 12.—, npt.		1.35	7.35
2.—, pk. —.12	28.62	Libohorszky József tny. a.	3.33
Hacher Gyula td.	16.—	László Miksa lb. 56.—, üb. 1.—	57.—
Hermann Jaroslav hd.	5.35	Lantos Izsóné lb. 330.—, üb.	
Hulber János npt. 2.—, pk.		1.50	331.50
—.50	2.50	Libohorszky József áb.	20.—
Hegyvidéki kirendeltség hd.	122.95	Leicht József Eő. 6.—, pk. —.55	6.55
Hazler Lajos Eő. 6.—, pk.		Lippai főerdőhiv. hd.	23.45
—.60	6.60	Lőcsei erdőhiv. Ert. 42.60, pk.	
Hegyi Lajos Eő. 12.—, pk.		—.12	42.72
—.12	12.12	Lugosi erdőig. WKa.	9.90
Heim Károly npt. 2.—, pk.		Lőcsei adóhiv. Eld.	51.78
—.12	2.12	Misley Béla td.	48.—
Haasenst. és Vogler hd.	21.—	Mihalecs Miklósné att.	85.—
Hortenszky Ferencz npt. 3.—,		Monszpart István td.	12.—
pk. —.45	3.45		
Átvitel 1694.80		Átvitel 3180.30	

Befizetések K		
Áttétel	3180.30	
Mátéffy Árpád td.	48.—	
Málnási birtokosság hd.	9.35	
dr. Mihályi János hd.	18.95	
Mirtse János td.	3.—	
Magyar cukoripar rtsg. hd.	10.15	
Márton Benedek td.	16.—	
Marschall Jakab Eő. 6.—, pk.		
—12	6.12	
Martinkovics János td.	16.—	
Mezey Rezső td.	20.—	
Mokry László Eő. 6.—, pk. —55	6.55	
Nyisztor Döme npt. 3.—, pk.		
—45	3.45	
Nyiri Dénes td.	16.—	
Namesztói v. urb. hd.	31.75	
Neuhöfer-Sohn hd.	10.50	
Nagy Károly td.	16.—	
Niederland Rezső td.	8.—	
Nyiri Dénes npt. 2.—, pk. —45	2.45	
Neviczki Miklós td.	16.—	
Neuhöfer-Sohn hd.	10.50	
Ondruss Gyula Prk.	8.—	
Özv. Oesterreicher Luiza lb.		
400.—, üb. 1.—	401.—	
Ozsdola község hd.	45.35	
Ostadal Jenő td.	24.—	
Omischl Mihály td.	16.—	
Orbán András Eő. 6.—, pk.		
—55	6.55	
Ormay Gyula ak.	12.—	
Orsovai erdőhiv. hd.	14.83	
Osztrák tisztviselő egylet áb.	100.—	
Petermann József hd.	19.20	
Pátia nyomda Eő.	18.—	
Persian Iván lb. 50.—, üb. 1.—	51.—	
Palmer Arthur lb. 150.—, üb.		
1.—	151.—	
Pataki József td.	16.—	
Átvitel	4332.—	

Befizetések K		
Áttétel	4332.—	
Pfuntner Károly td.	16.—	
Pál István npt. 2.—, pk. —45	2.45	
Pásztly Ferencz td.	5.—	
Reitzer László dr. lb. 425.—,		
üb. 1.—	426.—	
Rajnoha Gyula td.	24.—	
Rumann Gottfried td.	20.—	
Ronchetti Gáspár td. 16.—,		
Eő. 6.—, npt. 5.—, pk. —45	27.45	
Rettich Károly td.	16.—	
Rényi Károly Eő.	6.—	
Révai testvérek Eő.	6.—	
Rényi Károly Eő.	12.—	
Rainis István td.	16.—	
Rettinger József Éép. I/1., 11.20,		
Éép. I/2. 11.20, Sz. 1.50,		
npt. 2.—, pk. —12	26.02	
Ranschburg Gusztáv Ert.	4.60	
U. a. lb.	4.—	
Rényi Károly Eő.	6.—	
Szücs Elemér td.	49.20	
Sztripszky Ágost td.	95.60	
Szajbely Gyula ak.	40.—	
Özv. Székács Ferenczné lb.		
655, üb. 2.50	657.50	
Szkiopu Miklós npt. 2.—, pk.		
—45	2.45	
S.-a.-ujhelyi adóhiv. Eld.	60.—	
Szombathelyi főszolgabíró hd.	8.55	
Sebestyén János Eő. 6.—, pk.		
—55	6.55	
Stripsky M. npt. 4.—, pk. —12	4.12	
Selmeczi főiskola hd.	18.03	
Szepesremete város npt. 3.—,		
pk. —12	3.12	
Szilágyi László Éép. I/1. 11.20,		
Éép. I/2. 11.20, Éép. II. 12.—,		
pk. —72	35.12	
Simsik Mihály td. 16.—, pk.		
—55	16.55	
Átvitel	5946.31	

Befizetések K	
Áttétel	5946.31
Selmeczi főiskola hd.	18.83
Szászsebesi erdőhiv. Ert.	10.90
Sárdy József Eő. 6.—, pk. —.55	6.55
Szusáki erdőhiv. hd.	11.65
Somfai István npt. 2.—, pk. —.45	2.45
Singer Hugó npt.	3.—
Szászbudaki körjegyző hd.	20.55
Tamás Gyula td.	48.—
Tavassy Lajos hd.	15.75
Törzs Arthur td.	16.—
Tóbiás Miklós ak.	10.—
Tölgyes József td.	20.—
Tóth István Eő. 6.—, pk. —.55	6.55
Átvitel	6136.54

Befizetések K	
Áttétel	6136.54
Tatarek Kálmán npt. 5.—, pk. —.45	5.45
Unterreiner Lőrinc Eő. 6.—, pk. —.55	6.55
Vaszilovits Miklós td.	79.80
Venczel István Eő.	6.—
Vurpod község hd.	26.15
Vasas Sándor Eő.	12.—
Zsurma József npt. 6.—, pk. —.90	6.90
Május havi bevétel	6279.39
Január—április havi bevétel	34770.41
Összesen	41049.80

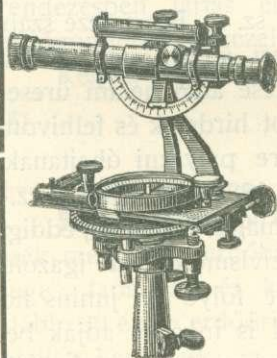
Az „Erdészeti Lapok“ 1908. évi XII. füzetének HIRDETÉSEI.

**Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.**

Díjszabályzat. Egész oldal 32 K, féloldal 16 K, negyedoldal 8 K, nyolczad-
oldal 4 K. Sorok szerint: Az első negyven (40) sorért soronkint nyolczvan (80)
fillér, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig soron-
kint hatvan (60) fillér, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyen-
kint negyven (40) fillér számíttatik. Legalább háromszori és ennél többszöri
beiktatásnál megfelelő engedmény. Egy oldalt meghaladó hirdetéseknel ismételi
megjelenés esetén is csak az első oldal után nyújtunk engedményt.

Táblázatok, nyomdai szabály szerint, kétszeres árral számíttatnak.

Külön mellékletek 25 gramm súlyig 70 koronáért, azontul 25 grammon-
kint 25 koronával magasabb árért mellékeltetnek.

(1. XII. 6.)

Egyetemes busszóra-műszereket és erdei busszólákat

optikai távolságméréssel.

Ár 65 frttól felfelé.

Mérő-asztalokat négyésvonalzókkal, mérő-
szalagokat, faátlatókat, rajzeszközöket, terület-
mérőket (planimeter), valamint mindennemű földmé-
rési műszereket készít a legpontosabb kivitel biztosításával.

NEUHÖFER és FIA

nagy- és kir. udvari látszerész- és műszergyáros

**Wien: raktár: I., Kohlmarkt 8.,
gyár és iroda: V., Hartmannsgasse 5.**

**Az 1900. évi párisi világkiállításon aranyéremmel
kitüntetve.**

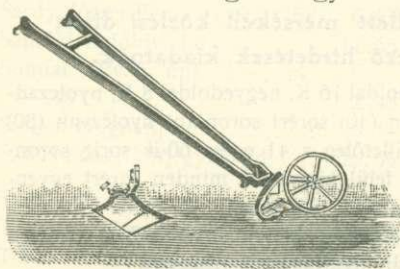
Kimerítő illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve.
Javításokat leggyorsabban és legpontosabban teljesít. Minden-
féle műszerből készletet tart.

Erdézi állás azonnal betöltendő; folyamodhatnak akadémiát
végzett 4—5 évi praxissal bíró nőtlen egyének; előnyben részesül-
nek, kik a magyar nyelv mellett a németet is bírják. — Javadal-
mazás évi 800 korona, teljes ellátás és 5% az eladott fa árából.
Folyamodványok Bánffy Albert báró ömértóságához czimzendők
és fénykép melléklendő; a folyamodványok az uradalmi intéző-
séghez küldendő, Szilágynagyfalú.

(1. V. 3.)

Az egykereű kézikapáló és töltető eke. Minden faiskolában nélkülözhetetlen az egykereű kézikapáló és töltető eke.

Sulya 8 kiló, sortávolság tetszésszerint állitható — sulypont kerékre esik — igen nagy munkaeredményével tetemes kézierőt

takaríthatunk meg. Könnyű és biztos kezelés tekintetében minden más hasonló eszközt fölülmul, jó, gyors és szép munkát végez, maga után barázdát nem hagy, csemetesorokat földdel nem borítja, a nagyobb gyomokat az ekevas elvágja, azok az eke előtt

nem torlódnak össze, csemetesorokban károsítás ugyszólván elő nem fordulhat, kézzel gyomlálás csak a csemetesorokban szükséges. Ezen készülék olcsósága feltűnő, ára *16 korona*, töltetőfejjel *20 korona*. *Stádel* Károly örökösei gépgyára *Győrött*. (3. V. 4.)

Pályázati hirdetés. 3305/1908. alisp. sz. — Besztercze szab. kir. városnál betöltendő városi erdőmesteri állásra, valamint a városgazdai állásra és az utóbbi állás betöltése által netáni üreedésbe jövő más állásokra ezennel pályázatot hirdetek és felhivom mindazokat, kik ezen állások valamelyikére pályázni óhajtanak, miszerint az 1883. évi I. t.-cz.-ben, illetve az 1886. évi XXII. t.-cz.-ben irt minősítésüket, életkorukat, erkölcsi magaviseletüket, eddigi szolgálatukat, katonai viszonyukat és nyelvismeretüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérésüket folyó évi június hó 25-ikének déli 1 órájáig alulírtához annál is inkább adják be, mivel ezen határidőn túl beérkező kérések tekintetbe nem fognak vétetni. A városi erdőmesteri állással 3000 korona évi fizetés, 600 korona évi lakbér, a városgazdai állással pedig 1200 korona fizetés és 300 korona lakbér és azonkívül mindkét állással még a nyugdíjba is beszámítandó öt, a törzsfizetés 10⁰/₀-át kitevő ötöd-éves pótlék van egybekötve.

A német nyelv tökéletes ismerete szóban és írásban követeltetik.

Besztercze, 1908 május hó 30-án.

(4)

Az alispán.

Pályázat erdészjelölti állásra. 177/1908. sz. — Gróf Károlyi László ur bereg—szatmár—szilágymegyei erdőuradalmának kegyei főerdéshi központjánál f. évi július hó 1-ével egy erdészjelölti állás kerül betöltésre.

Az állás a következő javadalmazással van összekötve:

1. Készpénzfizetés évi 720 korona.
2. Gyertya- és fapótlék 21.60 korona.
3. Kemény hasábfá felvágva 10 ürm³.
4. Lakás butorozva (1 szoba) takarítással.
5. Élelmezés a főerdésznél.
6. Szolgálatban hátiló.

Felhivom a pályázni szándékozókat, hogy minősítésüket, életkorukat, eddig volt alkalmaztatásukat, nyelvismeretüket és erdészeti szolgálatra alkalmas voltukat igazoló eredeti bizonyítványaikkal felszerelt pályázati kérvényüket Uraságunkra czimezve hozzám 1908. évi június 30-áig adják be.

Az állást csak nőtlen egyén nyerheti el. Államvizsgát tett, erdőrendezésben jártas egyén előnyben részesül s esetleg a kegyei erdőgondnokság kezelésével is meg fog fog bizatni.

Kegye, posta Szakácsi (Szilágymegye) 1908. évi június 1-én.

(5)

Gogl Adolf,
grófi urad. főerdész.

Pályázat önálló birtokkezelői állásra. — Egy 4000 holdas Háromszék megyebeli erdőbirtok önálló kezeléséhez egy erélyes, egészséges, tapasztalt és kellő gyakorlattal bíró, megbízható és legalább 30 éves, erdőőri vizsgával bíró szakember azonnali belépés mellett kerestetik.

Évi fizetés egyelőre 1200 korona, azonfelül természetbeni lakás, legelőjogosultság és tüzelőfa. Ajánlatok bizonyítványmásolatok csatolása mellett a birtokoshoz: dr. Scher Emil ügyvéd, lakik Facseten, intézendők. (6)

Pályázati hirdetmény. 5718/1907. sz. — Az alulírott m. kir. erdőhivatal kerületében megüresedett egy famesteri állomásra pályázat nyitattik.

Ezen állomással a következő javadalmazás van egybekötve:

900 K fizetés, 100 K személyi pótlék, 100 K lakbér és 60 K lakbérpótlék, 50 K egyenruhaátalány, 36 $\text{ü} \text{m}^3$ kemény bükkhasáb tűzifa, 4 kat. hold föld, avagy az utóbbinak megváltása. Ezen állomásra pályázók okmányilag igazolni tartoznak az építéset körül szerzett gyakorlati jártasságukat, valamint a rajzolás és költségvetés szerkesztése körüli képzettségüket.

Ezen kívül az állami szolgálatba ujonnan belépni kívánók ép, erős testalkatukat, különösen jó látó-, halló- és beszélőképességüket kincstári erdészeti orvos vagy vármegyei tisztí orvos, avagy honvéd-törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, életkorukat és illetőségüket anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való birását beigazolni tartoznak.

Az így felszerelt, sajátkezüleg irt kérvények folyó évi július hó 1-ig alulírott m. kir. erdőhivatalhoz nyújtandók be.

Tótsóvár, 1908. évi május hó 27-én.

(7)

M. kir. erdőhivatal.

Tölgyfaeladási előzetes hirdetmény. A Huszt koronavárosi közbirtokosság Magyarország Máramaros vármegye egy későbbi hirdetményben közzéteendő napon nyilvános árverésen eladja a Dubrova nevű síkfekvésű, a huszti vasuti állomástól 2—7 *km*-re eső, legelővé átalakítandó erdejében mintegy 1127 katasztrális holdon levő, tövön kibélyegzett 81.131 db 59.254 m^3 kéreg nélküli haszonfára becsült tölgyfát.

Az érdeklődők helyszíni megsejmlélés végett forduljanak a közbirtokossági elnökhöz.

Huszt (Máramarosmegye), 1908. évi június hó 4-én.

(8)

A helyettes elnök.

Árverési hirdetmény. 1670/1908. sz. — Szeben vármegyei Láz község elad a „Coasta rea” nevű erdőrészből 36 kat. hold területen található, mintegy 2536 m^3 -re becsült tölgyfát (melyből 761 m^3 haszonfa, 1522 m^3 tűzifa és 253 m^3 ág- és galyfa) nyilvános szóbeli árverésen folyó évi július hó 4-ik napján d. u. 3 órakor Láz község irodájában.

Kikiáltási ár, melyen alul a fa nem adatik el, 11.668 K, azaz Tizenegyezerhatszázszathatvannyolcz korona.

Bánatpénz 1167 K.

Zárt írásbeli ajánlatok, melyek a fenti bánatpénzt és azon nyilatkozatot tartalmazzák, hogy árverező magát az árverési feltételeknek aláveti, a szóbeli árverés megkezdéséig elfogadtatnak.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Az árverési feltételek és becsjegyzék az árverés napjáig Láz község irodájában és a szászsebesi m. kir. járási erdő-gondnokságnál betekintheők.

Szászsebes, 1908. évi június 4-én.

(9)

A járási főszolgabíró.

Faeladási hirdetmény. 512/908. sz. — Vacsárcsi község „Csorgó” nevű erdejében törzsenkinti bemérés útján 14.340 köbméterre becsült luczfenyő haszonfatömeg értékesítése céljából folyó évi július hó 4-ikén délután 2 órakor Vacsárcsi községhezánál nyilvános szó- és zárt írásbeli versenytárgyalás fog tartatni.

Kikiáltási ár 86.500, azaz Nyolczvanhatezeröttszáz korona.

Bánatpénz 8650 K.

A fatömeg kikiáltási áron alul eladatni nem fog.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Az értékesítendő erdőrészt minden befektetés nélkül télen-nyáron kitermelhető. Jókarban lévő mezei út vezet az erdőtől a csikszentmihályi állomásig, melytől mintegy 10 km távolságra fekszik.

Az árverési és szerződési feltételek és a becslési kimutatás megtekintheők a csikrákosi körjegyzői irodában.

Vacsárcsi, 1908. évi június 2.

Mánya Antal s. k.
jegyző.

(10)

Biró Kálmán s. k.
bíró.

Alulírott uradalmi főbérnökségnél főerdési állás betöltendő azonnal, vagy augusztus hó elsejéig történő belépésre.

Az 1879. évi XXXI. törvénycikkben előirt képesítéssel bíró államvizsgázott erdészek, bizonyítvány másolatokkal, melyek vissza nem küldetnek, fölszerelt pályázati kérvényüket *Uradalmi Főbér-*

nökség Alsólendva címre intézzék, hol az állással járó javadalmazás, valamint az egyéb feltételek is megtudhatók. (11)

Árverési hirdetmény. Csikdelne közbirtokossága részéről közhirrre teszem, hogy a nevezett közbirtokosság tulajdonát képező, a Sulca völgyére hajló, Bálint sarka nevű erdő rész mintegy 80·0 kat. hold kiterjedésű területen lévő 11309·8 m^2 -re becsült luczfenyő haszonfa 54500 (ötvennégyezeröttszáz) korona kikiáltási ár mellett Csikdelne község házában 1908. évi július hó 6-án d. e. 10 órakor tartandó zárt írásbeli ajánlattal egybekötött nyílt szóbeli árverésen el fog adatni.

A kikiáltási ár 10⁰/₀-a bánatpénzképpen az árverési biztos kezéhez leteendő.

Az 1 koronás bélyeggel ellátott zárt ajánlatok szintén 10⁰/₀ bánatpénzzel vagy megfelelő ovadékképes értékpapírral látandók el. Az ajánlatban kijelentendő, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Az árverési feltételek és a becslésre vonatkozó közelebbi adatok a csikszeredai m. kir. erdőgondnokságnál és a közbirtokosság elnökénél megtekinthetők.

Az erdőben fafelvétel csak a csikszeredai m. kir. erdőgondnokság előzetes engedélyével eszközölhető.

Csikszereda, 1908. évi június hó 3-án.

(12. II. 1.)

M. kir. erdőgondnok

Pályázati hirdetmény. A székesfehérvári püspökség tési erdőgondnokságában egy főerdőőri állás szervezetén, ezen állás betöltésére pályázat hirdettetik.

Évi javadalmazása: 300 korona készpénz, 100 korona lakbér, 3·20 q. buza, 7·20 q. rozs, 2·80 q. árpa, 0·12 q. főzelék, 12 kg. kőszó, 16 ürköbméter kemény dorongtüzifa, 1¹/₂ m. hold szántóföld és ¹/₈-ad m. hold kertpótlék elmunkált haszonélvezete, 1 drb tehén számára nyári legelő, téli tartására erdei fűkaszás után nyert széna, korlátlan sertéstartás, eladott tűzifa után megállapított jutalék, lödij, egyenruházat, ingyenes orvosi gyógykezelés a ki-nevezett és családtagjai részére.

Pályázhatnak mindazok, kik magyar állampolgárok, feddhetlen előéletűek 24-ik életkort betöltötték, de 35 évesnél nem idősebbek, ép szellemi és testi erővel, jó látó-, halló-, beszélőképességgel bírnak és az erdőőri szakvizsgát sikerrel letették. Mindezek okmányilag igazolandók.

Kinevezett főerdőr állását azonnal is elfoglalhatja, de legkésőbb 1908. október hó 1-én el kell foglalnia, melyben egy évi próbaszolgálat után fog véglegesíttetni.

Sajátkezüleg irt kérvények 1908. augusztus hó 1-ig a székesfehérvári püspökség erdőhivatalához Tés (Veszprém vm.) adandók be.

Tés, 1908. június hó 6-án.

(13)

Riffer Sándor

püspöki urad. főerdész.

Pályázat. 79.778. sz. — A boszniai és hercegovinai állami erdők becslése és az erdőrendezési munkálatok keresztülvitele, azaz egy erdőkataszter létesítése céljából szüksége van a boszniai és hercegovinai országos kormánynak hat (6) erdőműszaki személyre, kik azonnal föl fognak vétetni.

Az illetőktől megkívántatik a kellő szakképzettségen kívül, hogy hosszabb ideig az erdőbecslésnél és berendezésnél alkalmazva voltak, továbbá, hogy jó rajzolóak legyenek és hogy a fa kerükltségeinek és egységárainak meghatározásánál lehetőleg gyakorlati jártassággal bírnak.

Olyan pályázók, kik a szerb-horvát vagy egy más szláv nyelvet bírják, előnyben részesülnek.

Ezen állás ideiglenes és csakis a szükség, azaz a fentemlített munka idejére szól. Pályázók nem tarthatnak igényt a boszniai és hercegovinai államszolgálatban való végleges alkalmazásra és kölcsönös háromhavi felmondás mellett vétetnek föl.

Ezen alkalmazottak évi fizetése 3600 koronával van megállapítva, melyhez a külső munkák tartamára havi 150 korona pótlék jár. Az utóbbiba a szolgálat érdekében tett utazások költségei is belefoglalvák, miért is utiköltségek visszatérítésére semmiféle igény nem tartható.

Az ezen állásokra pályázók felhivatnak, folyamodványaikat az alólirott kormányhoz czimezve legkésőbb folyó év junius hó végéig benyújtani.

A folyamodványhoz melléklendők: Curriculum vitae, keresztlevél, erkölcsi bizonyítvány, bizonyítvány az egészségi állapotuk — és a magashegységi szolgálatra való alkalmasságukról és egyéb bizonyítványok a végzett tanulmányuk — és eddigi alkalmazásukról.

Szarajevo, 1908. évi május hó 23-án.

(14) *Bosznia és Hercegovina országos kormánya.*

Póthirdetmény. 5683. eln. VII/3/1908. — A lipitújvári főerdőhivatal kerületéhez tartozó vichodnai m. kir. erdőgondnokságban fekvő „Podbánszko“ nevű 11308'65 kat. holdas vadászterületet a tátrai forgalom emelése érdekében jövőben bárczázás mellett szándékozom értékesíteni, minélfogva az annak bérbeadása iránt folyó évi május hó 16-án 42768 szám alatt folyó évi junius hó 15-ére *meghirdetett árverés nem lesz megtartva.*

A szokásos bárczadíjak lefizetése ellenében az 1909. évi vadászidénytől kezdődőleg lelőhető vad minőségét és mennyiségét annak idején fogom évről-évre közhirrre tenni.

Budapest, 1908. junius 5.

(15) *M. kir. földmivelésügyi miniszter.*

Pályázati hirdetés. 1626/1908. sz. — Nyitra vármegyében Alsóvesztenicz székhelyvel egy kerületi *erdőőri állás* megüresedvén, arra pályázat hirdettetik.

Javadalmazás: bérfizetés 400 korona, lakbér 80 korona, lótartási átalány 80 korona, tűzifailletmény 40 korona, összesen 600 korona, mely összeg a beosztott erdőbirtokosok által megfelelő előleges havi részletekben szolgáltatik ki.

Pályázhatnak oly magyar honpolgárok, akik a magyar nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírják, ezenkívül a tót nyelvben is jártasak s egyuttal az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában előirt kellékekkel bírnak.

A kellően felszerelt, s sajátkezüleg irt pályázati kérvények folyó évi július hó 20-ig a privigyei m. kir. járási erdőgondnokságnál nyújtandók be.

A kitűzött határidőn túl beérkezett pályázatok figyelembe vétetni nem fognak.

A választás határidejét folyó évi július hó 31-ére tűzöm ki.

A megválasztott erdőőr állását 1908. évi szeptember hó 1-én elfoglalni köteles.

Nyitra számbokrét, 1908. június hó 10.

(17)

A főszolgabíró.

Tölgy- és bükkműfa eladási hirdetés. Az erdélyi róm. kath. státus Kisküküllő megye, *Alsóbajom* község határában fekvő erdejének A) ü. o. 1907. és 1908. évi vágásterein lábon álló 3242 szál tölgy- és 115 szál bükkfából kikerülő, 28.263 K 08 fillérre becsült műfa eladás alá kerül.

Az eladandó műfák vastagsági méretei mellmagasságban következők: (L. tuloldali táblázatot.)

Használati	hosszuság	a	25—35	cm	tölgynél:	10	m
"	"	"	36—50	"	"	13	"
"	"	"			büknél	15	"

A szóbanforgó műfára vonatkozó és 3000 K bánatpénzzel (készpénz vagy ovadékképes értékpapírok) ellátott írásbeli ajánlatok 1908. évi augusztus hó 27-ig este 6 óráig az erdélyi róm.

Tölgy.

Mellmagas át- mérő <i>cm</i>	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	—	—	—	Összesen
Darab	269	237	223	209	228	193	192	215	212	237	183	—	—	—	2398
Mellmagas át- mérő <i>cm</i>	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49 és fel- jebb	50
Darab	171	140	135	106	62	53	50	28	21	19	11	15	5	5	23
															844

Bükk.

Mellmagas átmérő <i>cm</i>	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50 és feljebb	Össze- sen
Darab	15	8	16	8	16	11	4	4	2	4	2	4	4	4	3	—	2	2	2	2	2	115

kath. státus erdőhivatalánál (Kolozsvár, Egyetem-utca 7. szám) annál is inkább beadandók, mivel később érkező és utóajánlatok figyelembe nem vétetnek. Ugyanott az eladási feltételek bármikor betekinthesők.

A beérkező ajánlatok felett az erdélyi róm. kath. státus igazgató tanácsa fog dönteni, fenntartva magának a szabad elhatározás jogát tekintet nélkül a felajánlott összeg nagyságára.

Kolozsvár, 1908. évi június hóban.

(16)

Nagy László s. k.

erdőtanácsos,

az erdélyi róm. kath. státus erdőmestere.

Az „Erdészeti Lapok“ 1908. évi XII. füzetének tartalma:

	Oldal
<i>Békly Albert</i> : A kincstári erdők üzemterveinek, nyilvántartásainak és revíziójának új alakjáról.....	603
<i>Pöschl Ferencz</i> : A gazdasági ügyviteli szabályzatok Esztergom, Győr és Komárom vármegyékben	622
EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK: Az Országos Erdészeti Egyesület fel- terjesztése erdőgazdasági tanács szervezése ügyében.....	627
KÜLÖNFÉLÉK: Statusrendezés. — A segéderdőőrök és erdőlegények érdekében. — Nógrád vármegye gazdasági egyesülete és a törvény- ellenes erdőirtások. — Védekezés a fenyőfák tűhullása ellen. (<i>Tétényi.</i>) — A cserjék életkora. (<i>Szerednyei.</i>) — Halálozások	629
Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1908 május havában	639
HIRDETÉSEK	I—VIII

ERDÉSZETI ÉPÍTÉSTAN. Irta: Sobó Jenő. I. rész 1. és 2. kötet: Középítéstar. Egy-egy kötet ára tagoknak 11 K. 20 fill., nem tagoknak 16 K. — II. rész: Út-, vasut- és hidépítéstan. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K.

MAGYAR ERDÉSZETI OKLEVÉLTÁR. Szerkesztette és történeti bevezetéssel ellátta: Tagányi Károly. 3. kötet. 1896. Ára tagoknak 20 K., nem tagoknak 40 K.

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA. 1880—1884, (I—IV.) és az 1885—89 (V—IX.) évfolyam teljesen elfogyott. (Ezen évfolyamokat az egyesület mérsékelt áron visszaváltja.) Elfogyott továbbá az 1890. (X.), 1892. (XII.) és 1899. (XIX.) évfolyam.

Az 1891. (XI.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1893—94. (XIII. és XIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K. 20 fill. nem tagoknak 2 K. 40 fill.

Az 1895. (XV.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1896. (XVI.) évfolyam ára tagoknak 50 fill., nem tagoknak 1 K.

Az 1897. (XVII.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1898. (XVIII.) évfolyam ára tagoknak 70 fill., nem tagoknak 1 K. 40 fill.

Az 1900. évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1901—1903. (XXI—XXIII.) évfolyam ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 5 K.

Az 1904. évi (XXIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K 50 fill., másoknak 2 K 40 fill.

Az 1905. évi (XXV.) évfolyam ára tagoknak 50 fillér, másoknak 1 korona.

Az 1906. és 1907. évi egyesített füzet ára tagoknak 1 K 50 f, másoknak 2 K 50 f.

Az Erdészeti Rendeletek Tára egyes füzetei 45 fill. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldetnek.

TANGENS-TÁBLÁZATOK. Összeállította Pohl János. Ára tagoknak 1 K, nem tagoknak 2 K. (Kapható a szerzőnél is Oraviczán.)

A LEGELŐERDŐK. Irta: Földes János. (Külön kiadása az Erdészeti Lapok 1895. évi I—V. füzetében közölt munkának.) Ára tagoknak 1 K. 60 fill., nem tagoknak 2 K 40 f; 55 f postaköltség beküldése esetén bérmentve küldhető.

A VADÁSZATI ISMERETEK KÉZIKÖNYVE. Írták: Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.; négy kötet ára az O. Erd. E. tagjainak füzve 9 K., kötte 13 K.

HAZÁNK HÁZI FAIPARA. Irta Gaul Károly. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 1 K. 40 fill., másoknak 2 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.

A BÜKKTÜZIFA ROMLÁSA ÉS AZ ELLENE VALÓ VÉDEKEZÉS. Irta: Gellért József. Ára tagoknak 60 fill., másoknak 1 K. Bérmentesítésre 35 fill. küldendő.

A KÜLFÖLDI FANEMEK MEGTELEPÍTÉSE STB. Irta: Péch Dezső. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 3 K., másoknak 4 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.

SZÁMTAN. Erdőörök részére írta Béky Albert. Ára tagoknak 1 K 50 f., másoknak 2 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

ÉRTEKEZÉSEK AZ ERDORENDEZÉS KÖRÉBŐL. Irta: Bund Károly. Ára 4 K.

ERDÉSZETI GÉPTAN. Irta: Kövesi Antal. Ára tagoknak 4 K., másoknak 5 K.

Ő.FELSÉGE NAGY FÉNYNYOMATU ARCZKÉPE. Ára tagoknak 7 K., nem tagoknak 8 K. Bérmentve küldetik.

Népszerű nyelven írt művek, melyek, ha a t. megrendelők árukon kívül egyenként 45 fill. postaköltséget beküldenek, bérmentve küldhetők:

AZ ERDŐK BERENDEZÉSE. Ára 2 K.

NÉPSZERŰ ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. I. füzet. Spórás növények. Elfogyott. II. f. Mohok, edényes virágatlanok, tüleveleűek. Ára 2 K. III. füzet. Magházias növények. Ára 3 K.

Valamennyit Fekete Lajos írta.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél és Fekete Lajos ny. min. tanácsos urnál (Selmeczbánya), mint szerzőnél egyaránt megrendelhetők a következő művek, melyek után egyesületi tagok és könyvkereskedők, ha az egyesületnél rendelik meg azokat, 25 százalék árengedményben részesülnek:

ERDŐRENDEZÉSTAN. Ára 12 K., ill. 9 K.

ERDŐÉRTÉKSZÁMITÁSTAN. II. kiadás. Ára 6 K., ill. 4-50 K.

ERDÉSZETI NYERESÉGSZÁMITÁSTAN. Ára 4 K., ill. 3 K.

A SZÁLLALO ERDŐK BERENDEZÉSE. Ára 1 K. 20 fill., ill. 90 fill.

ERDŐBECSLÉSTAN. II. kiadás. Irta: Soltz Gyula és Fekete Lajos. Ára 8 K., ill. 6 K.

„AZ ERDŐ” kiadóhivatalában

Budapest, IV. Egyetem-utca, Franklin Társulatnál megrendelhető „AZ ERDŐ” cz. erd. és vad. szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére. Előfizetési ára egész évre 4 K. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Szerkesztik: Sugár Károly és Balogh Ernő m. kir. erdőmesterek.

A szerzőknél rendelhetők meg:

ERDŐMIVELÉSTAN. Irta: Vadas Jenő (Selmeczbánya). Ára tagoknak 7 K. nem tagoknak 10 K.

A SELMECZBÁNYAI M. K. ERDŐAKADÉMIA TÖRTÉNETE ÉS ISMERTETŐJE. Irta: Vadas Jenő. Ára 4 K. (erdőgyakornokoknak 3 K., akadémiail hallgatóknak 2 K.) Kapható a szerzőnél (Selmeczbányán).

A LEGELŐERDŐK BERENDEZÉSE, KEZELÉSE ÉS HASZNOSÍTÁSA. Irta: Márton Sándor (Nagy-Károly). Ára tagoknak 4 K. 80 fill., másoknak 6 K.

Egyébtt megrendelhető magyar erdészeti művek:

A MAGYAR ÁLLAM ERDŐSÉGEINEK GAZDASÁGI ÉS KERESKEDELMI LEIRÁSA. Szerkesztette: dr. Bedő Albert. 4 kötet, egy térképpel. Kiadta a földmivelésügyi minisztérium. 1896. Magyar, német és francia nyelven.

A BÜKKFA KÖRHADÁSA ÉS KONZERVÁLÁSA. Irta: dr. Tuzson János. Kapható Kilián Frigyes utódánál. Budapest, Váci-utca. Ára 4 K.

AZ ERDŐHASZNÁLTATTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: Szécsi Zsigmond. II. kiadás. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiánál Selmeczbányán.)

ÁLTALÁNOS FÖLDMÉRÉSTAN. Irta: Cséti Ottó. II. kiadás. (Kapható ugyanott.) Ára 9 K.

ERDŐVÉDELEMTAN. Irta: Téglás Károly. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K. 40 f.

ERDÉSZETI TALAJTAN. Irta: Fekete Lajos. II. kiadás. 1891. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K.

BETŰSOROS TÁRGYMUTATÓ AZ ERDÉSZETI RENDELETEK TARA I—XXIV. ÉVFOLYAMAIHOZ. Összeállította Tomasovszky Imre. (Kapható ugyanott.) Ára 1 K.

ERDÉSZETI SEGÉDTÁBLÁK. Ára: 8 K. és ERDEI ROVATOS NAPLÓ. Ára 1 K. 20 fill.

Megrendelhetők a földmivelésügyi minisztériumnál Budapest.

TERMÉSI TÁBLÁK. 1886. Kiadta Fülöp Szász-Coburg herceg erdőrendezőse. (Jolsva, Gömörm.) Ára 2 K.

AZ ARVÉDELMI FÜZESEK TELEPÍTÉSE ÉS MŰVELÉSE. Irta: Vadas Jenő Ára 50 f. Megrendelhető a földmivelésügyi minisztériumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapest, Múzeum-körút 2. szám.

KEDVEZMÉNY. Dr. Farkas Márton vízgyógyintézetének (Budapest, V., Báthory-u. 3. sz.) hévízi iszapkezelési osztályában az Országos Erdészeti Egyesület tagjai 35% árkedvezményben részesülnek.